

ENRD

magazine

Łączenie europejskiej wsi...

Zima
2011-2012
polski

TEMAT GŁÓWNY: Informowanie mieszkańców
o rozwoju obszarów wiejskich

WYDANIE
PILOTAŻOWE

Zapraszamy do podzielenia się z nami
Państwa opiniami poprzez formularz online

<https://www.surveymonkey.com/s/YPJRHCV>

Sfinansowała

European Network for
Rural Development

Drodzy Czytelnicy

Oddajemy w Państwa ręce pierwszy numer Magazynu ENRD!

Obszary wiejskie stanowią 90% powierzchni UE, a ponad 50% jej populacji mieszka na obszarach wiejskich lub podmiejskich i dlatego też ich rozwój dotyczy wszystkich obywateli UE. Magazyn ten powstał, aby zaprezentować zakres działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich podejmowanych w całej UE oraz oczywiście również po to, aby umożliwić Państwu dzielenie się poglądami na ten temat.

W tym numerze znajdą Państwo przegląd wiadomości na temat działalności ENRD, w tym na temat konferencji w Mediolanie, która dotyczyła kwestii związanych z informowaniem obywateli o rozwoju obszarów wiejskich. W tej części znajdują się również podsumowania różnych oficjalnych spotkań, prac grup fokusowych i innych wydarzeń organizowanych przez ENRD.

Najważniejszą cechą tego magazynu jest to, że jest on poświęcony Państwu – praktykom rozwoju obszarów wiejskich. Otrzymaliśmy od Państwa mnóstwo sprawozdań z wydarzeń i działalności Krajowych Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) oraz Lokalnych Grup Działania (LGD), z różnych krajów, od Hiszpanii po Słowację. W tym numerze koncentrujemy się na Belgii i dlatego znajdą w nim Państwo liczne artykuły na temat rozwoju obszaru wiejskich w tym kraju. Dotyczy to również sekcji „Zbliżenie na”, gdzie prezentujemy nadesłane przez Państwa artykuły

na różne tematy, takie jak „Podejście LEADER” w Belgii, „Transhumancja” w Hiszpanii oraz „Zróżnicowanie społeczne na obszarach wiejskich” w Austrii. Oczywiście bardzo ważnym aspektem naszej działalności jest promowanie możliwości wykorzystania środków z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) na cele wspierania projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich, które przyczyniają się zmiany jakości życia w społecznościach wiejskich. W każdym numerze prezentować będziemy pięć przykładów projektów, które w naszym mniemaniu przyczyniają się do realizacji celu, jakim jest zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Naszym zamiarem jest tworzenie takiego magazynu, który będzie zarówno inspirujący, jak i informacyjny, pełen zdjęć i artykułów, które prezentują bogactwo i różnorodność obszarów wiejskich w UE. W związku z tym uważamy, że jeżeli coś ma znaczenie dla europejskiej wsi, chcemy o tym usłyszeć. Dlatego też, jeżeli mają Państwo jakieś ciekawe informacje na ten temat, prosimy pisać do nas na adres: news@enrd.eu

Chcemy również serdecznie podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tego pierwszego pilotażowego numeru ... bądźcie pewni, że zobaczycie się na zdjęciach w części „Tu i tam”!

Spis treści

Europejska wieś na zdjęciach	2	LEADER w działaniu	23
Raport ENRD	4	Przegląd wybranych interesujących i innowacyjnych projektów oraz wydarzeń organizowanych przez Lokalne Grupy Działania z całej Europy.	
Przegląd wszystkich najnowszych wiadomości na temat ENRD, w tym sprawozdanie z konferencji "Informowanie obywateli o rozwoju obszarów wiejskich" w Mediolanie, 13. spotkania KSOW i wielu innych.		Zbliżenie na obszary wiejskie	26
Zbliżenie na KSOW	11	W tym numerze koncentrujemy się na kwestiach związanych z unijną polityką rozwoju obszarów wiejskich po 2013 roku.	
Podsumowanie działań niektórych krajowych sieci obszarów wiejskich podejmowanych w ostatnich miesiącach – od Austrii po Hiszpanię.		Projekty EFRROW	28
Zbliżenie na Austrię!	15	Wybrane różnorodne i inspirujące projekty z zakresu rozwoju obszarów wiejskich, w tym międzynarodowy (TNC) projekt na temat poprawy jakości żywności w szkolnych stołówkach w Belgii i Francji oraz niemiecki projekt, którego celem było rozwiązanie problemu mobilności osób niepełnosprawnych.	
Artykuł z magazynu austriackiej KSOW „Ausblicke” na temat znaczenia zróżnicowania społecznego dla obszarów wiejskich.		Zbliżenie na kraj	30
Zbliżenie na Walonię!	18	W tym numerze koncentrujemy się na Belgii i przedstawiamy najnowsze osiągnięcia w zakresie rozwoju obszarów wiejskich w tym kraju.	
Artykuł z magazynu walońskiej KSOW „Ruralités” na temat postępów LEADER w Walonii.		Tu i tam	31
Zbliżenie na Hiszpanię!	21	Uśmiechnij się, będziesz na zdjęciu! Wybór najlepszych zdjęć związanych z działaniem sieci z ostatnich kilku miesięcy.	
Tematem tego artykułu, zaczerpniętego z magazynu hiszpańskiej KSOW, jest znaczenie ochrony tradycyjnego zwyczaju pędzenia zwierząt w Hiszpanii.			

Hiszpański pasterz prowadzi owce na nowe pastwiska w okolicy wsi Molinos Blancos, w prowincji Cuenca, w Hiszpanii, czerwiec 2010

Zdjęcie to przedstawia ostatni etap pędzenia owiec wzdłuż „Wąwozu Królewskiego Conquense”. Każdej wiosny, pasterz prowadzi około 3000 owiec z pastwisk „Dehesa” na południu Hiszpanii (prowincje Jaen i Andaluzja) w kierunku gór na północy (prowincje Teruel i Aragonia) pokonując 500 km w poszukiwaniu zielonych pastwisk. Wraz z nadejściem śniegów, rozpoczynają oni podróż powrotną w poszukiwaniu wiecznej wiosny.

Raport ENRD

Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD) jest przez cały rok gospodarzem licznych wydarzeń lub wspiera ich organizację, nie wspominając o zaangażowaniu w różne inicjatywy tematyczne – wszystkie zmierzające do promowania i dzielenia się wiedzą na temat rozwoju obszarów wiejskich między interesariuszami. W każdym numerze zamieszczamy informacje na temat jej najnowszych działań.

360° wystawa multimedialna, prezentująca najważniejsze wydarzenia z zakresu działań na rzecz komunikowania o rozwoju obszarów wiejskich w Piazza Città di Lombardia z okazji konferencji „Informowanie mieszkańców o rozwoju obszarów wiejskich”.

Informowanie o rozwoju obszarów wiejskich

Ponad 200 osób wzięło udział w ważnej międzynarodowej konferencji pt. „Informowanie obywateli o rozwoju obszarów wiejskich”, która odbyła się w Mediolanie w dniach 17-18 listopada 2011 roku. Gospodarzami tego wydarzenia były włoska Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW), region Lombardia oraz Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD). W trakcie spotkania podkreślono duże zróżnicowanie działań podejmowanych w całej Europie w celu promowania i rozpowszechniania projektów i programów współfinansowanych przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Jedną z głównych atrakcji tego dwudniowego wydarzenia była imponująca wystawa multimedialna, w trakcie której zaprezentowano wyjątkowo szeroki wachlarz narzędzi komunikacji i kampanii informacyjnych na temat rozwoju obszarów wiejskich w UE.

Konferencja w Mediolanie była częścią szerszej inicjatywy zapoczątkowanej przez kilka Krajowych Sieci Obszarów Wiejskich i wspieranej przez ENRD, której założeniem jest zaprezentowanie beneficjentom, a także szerszemu gronu, sposobów wykorzystania unijnych funduszy na cele rozwoju obszarów wiejskich w Europie. Camillo Zaccarini z włoskiej KSOW podkreślił, że „głównym celem tego wydarzenia było stworzenie sieci ekspertów ds. komunikacji z różnych KSOW, co pozwoliłoby wykorzystać

bogactwo doświadczeń w tym zakresie”, a następnie dodał, że „dzielenie się dobrymi praktykami pozwala obniżyć koszty działań w zakresie komunikacji, pomaga znaleźć możliwości finansowania w ramach obecnego okresu programowania i jest inspiracją dla następnej rundy programowania.”

W trakcie pierwszego dnia konferencji uwagę skupiono na szczególnych doświadczeniach włoskich Instytucji Zarządzających w zakresie informowania włoskiego społeczeństwa o polityce rozwoju obszarów wiejskich i podejmowanych inicjatywach.

„Dzielenie się „najlepszymi praktykami” pozwala obniżyć koszty działań związanych z komunikowaniem, promuje różne możliwości finansowania w obecnym okresie planowania i stanowi inspirację dla kolejnej rundy planowania.”

Camillo Zaccarini, włoska KSOW

Zaprezentowano kilka wysokonakładowych kampanii informacyjnych, których celem było przekazanie pozytywnych informacji na temat rozwoju obszarów wiejskich. Oddzielna sekcja została poświęcona przykładom promocji LEADER we Włoszech i wspieraniu dialogu z lokalną społecznością.

W drugim dniu konferencji, w trakcie dwóch sesji panelowych, dyskutowano i wymieniano się doświadczeniami różnych KSOW. Angelo Strano, moderator dyskusji, podkreślił, że „głównym celem ENRD jest łączenie ludzi” i dodał „chcieliśmy dać KSOW prawdziwą okazję do zaprezentowania sposobów, w jaki informują one o działaniach UE na rzecz wspierania rozwoju obszarów wiejskich we wszystkich państwach członkowskich i regionach”.

Pierwsza sesja poświęcona została kwestiom kierowania informacji do konkretnych odbiorców. W jej trakcie zaprezentowano przykłady czterech kampanii skierowanych do młodych ludzi. Przedstawiciele duńskiej KSOW podzielili się doświadczeniami z zakresu organizacji cyklu spotkań w 2011 roku promujących możliwości wykorzystania środków z EFRROW wśród młodych osób. Podczas tych spotkań dotarli oni do ponad 3 tysięcy studentów w całym kraju. „Odzew był ogromny”, powiedział Rene Kusier i dodał, że „uczniowie zaangażowali się w odgrywanie ról dziennikarzy, lobbyistów, polityków lub osób próbujących otrzymać dofinansowanie dla projektu z zakresu rozwoju obszarów wiejskich”. Kolejny przykład kampanii skierowanej do młodych ludzi, zatytułowanej „RuraLand”, przedstawiła włoska KSOW podkreślając również dużą rolę podnoszenia wśród młodych ludzi świadomości, jak ważna jest ochrona dziedzictwa i środowiska wiejskiego. Inicjatywa ta objęła trzy oddzielne ale wspólnie koordynowane projekty: Rural4Kids, Rural4Teen oraz Rural4Youth. Z kolei Cecile Schalenbourg z walońskiej KSOW zaprezentowała innowacyjny projekt wideo, którego celem było zainicjowanie dyskusji na temat młodych rolników w jej regionie (bardziej szczegółowy opis tego projektu znajduje się w sekcji „Zbliżenie na KSOW”). Jako ostatni wystąpił Juha-Matti Markkola z fińskiej KSOW i przedstawił relację z odnoszącej spore sukcesy kampanii „Amaze me LEADER”, która miała miejsce latem i zachęciła młodych ludzi z całej Europy do przemierzenia Finlandii, żeby na własne oczy przekonać się, na czym polega LEADER. Ogólnie mówiąc, pierwsza sesja miała za zadanie podkreślenie roli, jaką odgrywa właściwe dostosowanie kampanii informacyjnej do docelowej grupy odbiorców (szczególnie w odniesieniu do wyjątkowych wyzwań związanych z informowaniem młodych osób i konieczności bycia w tym zakresie innowacyjnym), zarówno w zakresie samej koncepcji, jak i wykorzystania konkretnych narzędzi.

Podczas drugiej sesji skupiono się bardziej na różnicach w podejściu do działań informacyjnych. Znaczna część dyskusji dotyczyła prezentacji holenderskiej KSOW na temat potencjału mediów społecznościowych, które mogą zostać wykorzystane do zaangażowania szerszej grupy interesariuszy. „Media społecznościowe są takie ekscytujące, ponieważ pozwalają na komunikację w obu kierunkach” podkreślił Rob Janmaat i dodał „Ministerstwo Rolnictwa w naszym kraju na swojej oficjalnej stronie internetowej prowadzi blog na temat przyszłości WPR, na którym ludzie mogą dodać swoje komentarze. Jest to dość rewolucyjna koncepcja, ale faktycznie pomaga w prowadzeniu debaty na ten temat w Holandii”. Omówiono również kwestie związane z brakiem kontroli nad zawartością merytoryczną przekazu informacyjnego w sytuacji, gdy wykorzystuje się media społecznościowe. Mimo to zgodzono się, że w najbliższym czasie ich rola, jako narzędzi komunikacji skierowanych do wszystkich potencjalnych odbiorców, będzie nadal rosła.

Balázs Márton z węgierskiej KSOW przedstawił szczegółową relację z dwóch różnych kampanii promocyjnych – jednej promującej agroturystykę, oraz drugiej promującej rolnictwo wśród mieszkańców miast. W pierwszej kampanii „Dom na weekend” wykorzystano tradycyjne podejście PR, które objęło serię reklam promujących niższe ceny na obszarach wiejskich. Kosztowała ona 330 tys. euro i chociaż miała charakter ogólnokrajowy, trudno ocenić jej efektywność. W ramach drugiej prezentacji pokazano, w jaki sposób wykorzystanie nowoczesnych

narzędzi, takich jak media społecznościowe, i sam fakt „robienia szumu” wokół innowacyjnych koncepcji mogą okazać się bardzo owocne i efektywne kosztowo. Kampania „Wiejska przygoda” polegała na wysyłaniu młodych ludzi w obszarów miejskich do pracy w gospodarstwach rolnych, którzy opisywali następnie swoje doświadczenia na blogu. Pan Márton podkreślił, że „dzięki ogólnemu zainteresowaniu pomysłem, kampania przyciągnęła uwagę prasy, a kosztowała nas (czyli KSOW) prawie nic”. Z kolei Maria Carla Ciscaldi z maltańskiej KSOW przedstawiła fragmenty kampanii telewizyjnej, w ramach której KSOW współpracuje z producentem programów telewizyjnych w celu zapewnienia odpowiedniej liczby audycji na temat rozwoju obszarów wiejskich w czołowych stacjach telewizyjnych na Malcie. „Zachęcam wszystkie KSOW do nawiązania kontaktów z najważniejszymi mediami ze swojego regionu, gdyż może to być naprawdę opłacalny sposób dotarcia do możliwie najszerzego grona odbiorców” dodała.

W trakcie konferencji odbyły się również specjalne warsztaty na temat „efektywności wykorzystania narzędzi audiowizualnych: wskazówki i rekomendacje”, które zorganizowane zostały przez Punkt Kontaktowy ENRD, a skierowane były do KSOW i Instytucji Zarządzających, które wyraziły zainteresowanie uczestnictwem. „Narzędzia audiowizualne mają dużą siłę oddziaływania” powiedziała Jacqui Meskill, która prowadziła warsztaty i dodała, że „przy odpowiednim planowaniu, nawet film z ograniczonym budżetem, może mieć wysoką jakość”.

Na zakończenie, Camillo Zaccarini powiedział, że jest bardzo zadowolony z udanych seminariów, które ma nadzieję „przyczynią się do wzmożonego dialogu pomiędzy osobami odpowiedzialnymi za komunikowanie i Instytucjami Zarządzającymi PROW oraz KSOW, co poprawi efektywność strategii marketingowych i kampanii medialnych zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. Wierzymy, że jest to pierwszy krok w kierunku stworzenia nowej sieci komunikacyjnej, której celem będzie poniesienie świadomości społecznej na temat kwestii związanych z rozwojem obszarów wiejskich”.

Aby uzyskać dalsze informacje na temat tej konferencji, należy zalogować się na stronie ENRD albo odwiedzić stronę internetową ENRD <http://www.reterurale.it/Communication>.

© ENRD Contact Point

© Finnish Network Unit

Młodzi ludzie poznający podejście LEADER podczas wydarzenia 'Amaze me LEADER' w sierpniu, jedna z najważniejszych inicjatyw komunikacyjnych prezentowana w Mediolanie.

Uczestnicy 13 posiedzenia KSOW podczas spaceru po osadzie De Hooiberg w ramach wizyty studyjnej ukazującej relacje miasta i wsi

Wartość dodana sieciowania omawiana na 13 posiedzeniu KSOW

Głównym tematem 13 posiedzenia KSOW, które odbyło się w Hadze, w Holandii, w dniach 10-12 listopada 2011 r., była „wartość dodana tworzenia sieci kontaktów”. Spotkania KSOW odbywają się co kwartał i dają sieciom możliwość wymiany poglądów, omówienia najnowszych wydarzeń i określenia wspólnych priorytetów.

Rob Peters z DG AGRI zaprezentował przegląd najnowszych propozycji dotyczących przyszłej roli sieci, ujętych w nowych propozycjach ustawodawczych w sprawie WPR. Przedstawiciele Punktu Kontaktowego Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD) zaprezentowali najnowsze informacje dotyczące wspólnej inicjatywy KSOW w sprawie „wartości dodanej sieciowania”, z uwzględnieniem wstępnych wyników badania KSOW, obejmującego dziedziny, na temat których sieci KSOW zbierają dane najczęściej. Na podstawie wstępnych wyników widać, że KSOW szczegółowo oceniają organizację posiedzeń i frekwencję na nich, jak również gromadzenie i rozpowszechnianie dobrych praktyk oraz inne działania.

W czasie posiedzenia omówiono szereg innych zagadnień, w tym etap realizacji inicjatywy tematycznej na rzecz przedsiębiorczości na terenach wiejskich, której celem

jest promowanie innowacyjnych aspektów przedsiębiorczości rolnej. Christophe Buffet z francuskiej KSOW przedstawił sprawozdanie okresowe z prac grupy roboczej ds. krótkich łańcuchów dostaw. Zasugerował on, by w przyszłości poświęcić tym zagadnieniom odrębny numer magazynu „Przegląd Obszarów Wiejskich UE”. W dziedzinie „finansowania na obszarach wiejskich”, przedstawiciel Punktu Kontaktowego ENRD, Donald Aquilina, zachęcał KSOW do szukania przykładów w swoich państwach oraz poparł ciągłe zaangażowanie grupy zadaniowej w pracę nad kolejnymi proponowanymi działaniami. Zgodnie z programem spotkania, największym wyzwaniem w ramach tematu „aspekty społeczne” jest precyzyjne zdefiniowanie tego terminu. Wspomniano o wyjątkowo innowacyjnej belgijsko-walońskiej inicjatywie KSOW, której rezultatem była publikacja informacyjnej płyty DVD ukazującej trudności, z jakimi borykają się młodzi rolnicy. Omówiono także interesujące badanie koordynowane przez włoską KSOW na temat „młodoży zamieszkującej obszary wiejskie”. Spotkanie ujawniło, że w kwestii „leśnictwa” najwyraźniej wciąż dokonywane są znaczące postępy, a także rzuciło światło na tę dziedzinę jako na przykład doskonałej pracy KSOW nad zagadnieniem, które zyskuje na znaczeniu w UE.

Podczas spotkania wprowadzono nową koncepcję „tworzenia klastrów” lub grupowania sieci kontaktów na podstawie kryterium geograficznego. Tworzenie klastrów KSOW na poziomie makroregionalnym sprzyja lepszej komunikacji, usprawnia wymianę informacji technicznych, dialog i współpracę transnarodową w ramach inicjatywy LEADER oraz otwiera drogę dla przyszłych wspólnych inicjatyw w KSOW. Przedstawiciele KSOW z regionu Morza Śródziemnego omówili możliwość stworzenia w przyszłości nieformalnego klastra makroregionalnego. Dzięki klastrówi nordycko-bałtyckiemu uzyskano pewne praktyczne wskazówki dla KSOW planujących utworzenie takiej grupy. Podkreślono, jak ważne jest, by podczas każdego posiedzenia uwagę poświęcano szczegółowemu zagadnieniu i precyzowaniu, która sieć odpowiada za zwołanie kolejnego. Ostrzeżono również o konieczności wyznaczania realistycznych celów.

Wydarzenie integracyjne zorganizowane przez holenderską KSOW pozwoliło obecnym doświadczyć miejscowej gościnności. Wielu zgromadzonych uczestniczyło przy okazji w wizytach terenowych oraz brało udział w obradach holenderskiego parlamentu wiejskiego w Izbie Reprezentantów. Więcej informacji znaleźć można na [stronie ENRD](#).

Bioenergia z lasów: korzyści gospodarcze dla obszarów wiejskich?

© Tim Hudson

Wielki potencjał wspierania przedsiębiorczości tkwi w promowaniu sektora bioenergetycznego na obszarach wiejskich. Dotyczy to zwłaszcza biomasy z drewna. Jednakże, wykorzystanie potencjału tego sektora wymaga nakładów finansowych, rozwoju istniejących firm i infrastruktury oraz utworzenia sieci współpracy, pozwalającej dzielić się dobrymi praktykami. Takie wyniki dało seminarium w Finlandii na temat bioenergii z lasów, które odbyło się 25-27 października 2011 r.

Okolo 50 uczestników – w tym LGD, KSOW, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i badacze z 10 państw – spotkało się w Punkaharju, w siedzibie Centralnego Fińskiego Muzeum Leśnictwa, by omawiać to zagadnienie. Wydarzenie to, zorganizowane przez fińską KSOW we współpracy z ENRD oraz LGD z Finlandii, ułatwiło dyskusje na temat roli biomasy z drewna jako czynnika rozwoju obszarów wiejskich w kontekście więzi pomiędzy sektorem publicznym a prywatnym oraz dalszego rozwoju tej branży.

Biomasa to najczęściej stosowane źródło energii odnawialnej w Europie, przy czym 80% z niej pochodzi z drewna. Produkcja bio-

energii z drewna jest nie tylko odnawialna, ale w dużej mierze uznawana za neutralną pod względem emisji dwutlenku węgla. Dzięki temu produkcja energii z drewna wpisuje się także w realizację strategicznych celów Europy na rok 2020, skupiających się na osiągnięciu 20% udziału źródeł odnawialnych w produkcji energii oraz 20% na redukcji emisji CO₂.

Działania podejmowane w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) to główne narzędzia realizacji planu działań UE dotyczącego gospodarki leśnej, który już teraz popiera szeroki wachlarz inicjatyw promujących produkcję i wykorzystanie bioenergii, przy czym większość z nich dotyczy produkcji i wykorzystania drewna i biomasy drzewnej. Ponadto, finansowanie z EFRROW wspiera także zakłady produkujące energię na szczeblu lokalnym (na małą skalę). W rzeczywistości zakres działań wspieranych przez UE jest pod tym względem nadzwyczajny, a wymiana informacji pomiędzy zainteresowanymi stronami stwarza wiele okazji, by uczyć się na temat optymalizacji wydajności łańcucha dostaw energii drzewnej. Temat ten jest niezwykle istotny dla pewnych KSOW, które, za pośrednictwem wspólnej inicjatywy ENRD w sprawie gospodarki leśnej, postanowiły uczynić z tego zagadnienia jeden z głównych obszarów zainteresowania w ramach wymiany doświadczeń i dobrych praktyk. Aby zrealizować to zamierzenie, seminarium dało uczestnikom okazję nie tylko do omówienia najważniejszych wątków, ale także do zaprezentowania wielu studiów przypadków oraz do podzielenia się doświadczeniami. Uczestnicy odwiedzili także elektrownię kogeneracyjną zasilaną biopaliwem w Savolinna oraz gospodarstwo rolne, które produkuje na wielką skalę wysokiej jakości drewno opałowe na potrzeby rynków lokalnych.

Ogólnie rzecz biorąc, seminarium zakończyło się następującymi wnioskami: choć punkt wyjścia do realizacji celów w każdym kraju jest inny, okazuje się, że procesy rozwojowe i wyzwania są podobne, a współpraca prowadzić może jedynie do poprawy sytuacji. Wyniki seminarium, wraz z informacjami na temat wszystkich pozostałych działań promowanych w ramach wspólnej inicjatywy KSOW w zakresie gospodarki leśnej, znaleźć można na stronie internetowej ENRD lub pod adresem www.maaseutu.fi.

© Timo Kilpeläinen

Uczestnicy podczas wizyty studyjnej ukazującej tajniki łańcucha produkcyjnego bioenergii z zasobów leśnych.

energii jest zatem kolejną ważną funkcją, jaką pełnią europejskie lasy. Jest to rosnący sektor gospodarczy o wielkim potencjale stymulacji rozwoju gospodarczego i zatrudnienia na obszarach

WPR w perspektywie roku 2020 omawiana na posiedzeniu Komitetu Koordynacyjnego

Do głównych zagadnień omawianych na posiedzeniu Komitetu Koordynacyjnego ENRD 8 grudnia 2011 r. należało podsumowanie wniosków w sprawie WPR na lata 2014-2020, a także wartość dodaną sieciowania w tym kontekście.

Podkreślono wagę tworzenia sieci i uznano, że zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym wciąż jeszcze wiele pozostaje do zrobienia, by móc w pełni wykorzystać potencjał takich działań, łącznie z przyciągnięciem większej liczby zainteresowanych stron.

Dyskutowano także na temat działań przygotowawczych ENRD do następnej rundy programowania oraz omówiono powstanie dwóch nowych grup fokusowych poświęconych tematyce „usług środowiskowych” oraz „innowacji i transferowi wiedzy”. Grupa fokusowa ds. usług środowiskowych przystąpiła do pracy

© ENRD Contact Point

„Sieciowanie” w ramach posiedzenia Komitetu Koordynacyjnego w Brukseli.

na początku 2012 roku. Na posiedzeniu zaprezentowano także działania ENRD, w tym wspólne przedsięwzięcia KSOW w sprawie wartości dodanej sieciowania, inicjatywę na rzecz przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz opracowanie narzędzi komunikacyjnych.

Mieszkańcy obszarów wiejskich wkraczają do holenderskiego parlamentu

W holenderskiej Izbie Reprezentantów w Hadze 12 listopada 2011 r. miała miejsce 4. edycja holenderskiej inicjatywy „Parlament Wiejski”. To organizowane co dwa lata wydarzenie, w którym udział wzięli przedstawiciele ENRD, ma na celu ożywienie dialogu między mieszkańcami obszarów wiejskich a politykami.

W ramach wydarzenia zorganizowano trzy warsztaty na temat lokalnej zrównoważonej energii, uczestnictwa obywateli oraz niekorzystnych zjawisk demograficznych na wsi. Wszystkie miały na celu omówienie, w jaki sposób można rozwiązywać te problemy za pomocą odpowiednich polityk. Zorganizowano także ciekawy warsztat na temat reformy WPR. W tym roku przewidziano również program dla gości międzynarodowych.

Pierwsze zgromadzenie Parlamentu Wiejskiego odbyło się około 20 lat temu w Szwecji. Była to inicjatywa mająca zbliżyć władze krajowe i mieszkańców obszarów wiejskich. Wydarzenie to pozwoliło politykom nawiązać bezpośredni kontakt z ludnością wiejską, radami wiejskimi oraz komitetami lokalnymi, aby lepiej dostosować polityki do potrzeb obywateli.

© 123rf

Obchody drugiej edycji Dnia Energii na Obszarach Wiejskich w Brukseli

W ramach drugiej edycji Dnia Energii na obszarach wiejskich, zorganizowanego 21 września 2011 r. przez Forum Rozwoju Efektywnej Energii (FREE), zaprezentowano wyniki ważnego badania zatytułowanego „Energia na obszarach wiejskich w Europie”. Jednym z głównych wystawców była ENRD. Podsumowując wyniki badania FREE przeprowadzonego w pięciu państwach europejskich, zużycie energii w gospodarstwach domowych oraz w ramach produkcji usług na obszarach wiejskich jest w mniejszym stopniu zależne od gazu ziemnego niż w miastach. Udział ropy na obszarach wiejskich jest z kolei mniejszy niż na obszarach pośrednich oraz na wiejskich. Ponadto ropa jest szerzej wykorzystywana w sektorze rolnym ze względu na stosowanie maszyn ciężkich, takich jak agregaty prądowców i ciągniki. Andrew Ford, reprezentujący inicjatywę FREE, wyjaśnił: „Obszary wiejskie mogą w dużej mierze przyczynić się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, natomiast polityki w sprawie konkretnego wykorzystania energii przez społeczności wiejskie mogą pomóc w oszczędzaniu pieniędzy i w walce ze zmianami klimatu. W sektorze rolnym polityki promujące bardziej optymalny koszyk energetyczny przyniosą wiele korzyści. Należy zatem ułatwić dostęp do zrównoważonych i niskowęglowych systemów energetycznych na obszarach wiejskich”.

© SHV Energy N.V.

Lokalne Strategie Rozwoju: spotkanie grupy fokusowej w Portugalii

Pierwsze spotkanie Grupy Fokusowej nr 4 do spraw lepszych Lokalnych Strategii Rozwoju miało miejsce w Lizbonie, w Portugalii, 18-19 października 2011 r. W roli gospodarza wystąpiła portugalska KSOW. Głównym celem posiedzenia było zaprezentowanie i omówienie wstępnych wyników kwestionariusza dla LGD na temat

© ENRD Contact Point

Rolnik Francisco Borba prezentuje projekt „Herdade da Gâmbia”, który dzięki wzmocnieniu falochronów przyczynił się do ochrony terenów łęgowych i ułatwił obserwację ptaków.

definiowania i opracowywania Lokalnych Strategii Rozwoju. Obecnie zagadnienie to skupia wzmożoną uwagę zainteresowanych stron. Grupa ta liczy aktualnie 75 członków, spośród których blisko połowa uczestniczyła w posiedzeniu. Kwestionariusz został wypełniony przez większą liczbę przedstawicieli LGD niż początkowo przypuszczano, co

pokazuje dodatkowo wagę tego zagadnienia. Wynika to głównie z faktu, że rezultaty pracy grupy dyskusyjnej mogą wpłynąć na zasady wdrażania działań w nowym okresie programowania. Pierwsze wyniki pracy grupy fokusowej zaprezentowano Podkomitetowi ds. LEADER 23 listopada 2011 r.

Lokalne Strategie Rozwoju omawiane podczas 7 posiedzenia Podkomitetu ds. LEADER

Na 7 posiedzeniu Podkomitetu ds. LEADER, które odbyło się w Brukseli w listopadzie 2011 r., omawiano najnowsze informacje na temat jej wdrożenia w każdym państwie członkowskim. W tym rozszerzonym posiedzeniu uczestniczyli także członkowie dwóch Lokalnych Grup Działania (LGD) z każdego państwa członkowskiego.

Ważnym tematem posiedzenia był projekt sprawozdania okresowego nowej grupy fokusowej ds. LEADER dotyczący „lepszych Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR)” oraz grupowa dyskusja na temat rozwoju i opracowywania doskonalszych LSR.

W małych grupach uczestnicy omawiali zagadnienia związane z LSR, takie jak poziom autonomii potrzebny wspólnotom przy ich opracowywaniu oraz ogólne kwestie jakości. Druga dyskusja skupiała się na wymaganiach Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich pod względem struktury i treści LSR.

DG AGRI zaprezentowała wniosek ustawodawczy Komisji w zakresie rozwoju lokalnego na lata 2014-2020 oparty na zaproponowanych Wspólnych Ramach Strategicznych. Prawdopodobnie najbardziej znacząca zaproponowana zmiana polega na tym, że w następnym okresie programowania rozwój lokalny, oprócz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR), może także być finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Ponadto, odnotowano, że Grupa Fokusowa nr 4 może odegrać ważną rolę w zakresie doradztwa na temat wdrażania oraz monitorowania i oceny LSR w nowym okresie programowania.

© ENRD Contact Point

Członkowie Podkomitetu ds. LEADER podczas posiedzenia w Brukseli.

Uczestnicy wysłuchali także prezentacji na temat nowej sekcji „LEADER Gateway” na stronie internetowej ENRD, analizy projektów współpracy międzynarodowej (TNC) już zgłoszonych do Komisji Europejskiej oraz przyszłych wydarzeń w ramach podejścia LEADER związanych z ENRD, w tym ważnego seminarium zaplanowanego na wiosnę 2012 r.

Polityka rozwoju obszarów wiejskich w liczbach

Ważne informacje, które obrazują postęp programów rozwoju obszarów wiejskich, są już dostępne na stronie ENRD w bardziej przystępnej formie. Informacje o związku między zasobami a wynikami polityki rozwoju obszarów wiejskich były pierwotnie prezentowane głównie w postaci „tabel wskaźników monitoringu i finansowania”. Jednak te ważne dane przełożono teraz na „arkusze informacyjne”, które ukazują postępy dokonane w każdym z Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz większości działań PROW w całej UE. Dzięki temu nowemu formatowi zainteresowani mogą łatwiej uzyskać dostęp do informacji i korzystać z grafik informacyjnych, wykresów oraz krótkich notatek objaśniających.

© 123rf

Ułatwia to formułowanie merytorycznych wniosków opartych na danych. Dane w pierwotnym formacie tabel są nadal dostępne dla tych, którzy pragną z nich skorzystać w tej formie.

Seminarium na temat realizacji Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich

Zorganizowane niedawno seminarium pod tytułem „Usprawnienie realizacji Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich”, które odbyło się w Brukseli 9 grudnia 2011 r., toczyło się pod hasłem zagwarantowania skuteczności następnej rundy programowania rozwoju obszarów wiejskich efektywności i przede wszystkim skupienia na rezultatach. W seminarium uczestniczyli przedstawiciele Instytucji Zarządzających, KSOW oraz inne zainteresowane strony. Omawiano analizę prac Tematycznej Grupy Roboczej nr 4. Prezentowano sukcesy mechanizmów wdrażania oraz

podkreślano, co można poprawić w przyszłości. Seminarium polegało w większości na dyskusjach zorganizowanych w ramach warsztatów. Rozmawiano o tym, jak ulepszyć proces kształtowania programów, jak poprawić skuteczność ich wdrażania i jak usprawnić koordynację pomiędzy instytucjami wdrażającymi. Omawiano również sposoby docierania do beneficjentów oraz poprawę dostępu do finansowania. Więcej informacji na temat wyników seminarium można znaleźć na [stronie internetowej ENRD](#).

Wizyty w Punkcie Kontaktowym ENRD

© ENRD Contact Point

Przedstawiciele DOM z członkami zespołu Punktu Kontaktowego ENRD w Brukseli.

Wizyta przedstawicieli francuskich departamentów zamorskich

25 listopada 2011 r. grupa osób szkolących się w ramach programu szkoleniowego z wiedzy o Unii („Expert training in European Affairs”) z francuskich departamentów zamorskich (les Départements d’Outre-Mer [DOM]) odwiedziła Punkt Kontaktowy ENRD. Przedstawiciele departamentów chcieli dowiedzieć się więcej na temat działań ENRD oraz omówić konsekwencje nowych wydarzeń związanych z WPR po 2013 r. dla regionów najbardziej oddalonych, takich jak ich własne. Więcej informacji można uzyskać na stronie: www.edater.fr

Wizyta bawarskich burmistrzów w Punkcie Kontaktowym ENRD

Delegacja dziewięciu burmistrzów i pracowników okręgowych urzędów wiejskich (Landratsamt) z niemieckich regionów Górnego Palatynatu (Oberpfalz) i Środkowej Frankonii (Mittelfranken) odwiedziła 30 listopada 2011 r. Punkt Kontaktowy ENRD. Reprezentowali dziewięć gmin, które tworzą sojusz Oberpfalz-Mittelfranken Action Alliance. Celem tej wizyty było poznanie działalności Punktu Kontaktowego ENRD oraz omówienie przyszłości polityki rozwoju obszarów wiejskich po roku 2013.

Burmistrzowie i pracownicy okręgowych urzędów wiejskich z Bawarii w siedzibie Punktu Kontaktowego ENRD w Brukseli.

© ENRD Contact Point

Rodzina Seebergerów wyróżniona nagrodą „Agrar.Preis 2011” za strategiczne podejście do rozwoju swojej działalności.

Zbliżenie na KSOW

Krajowe Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) zostały ustanowione przez rządy państw członkowskich w celu zrzeszania zainteresowanych stron zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich oraz by pomóc we wdrażaniu unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich. Ten dział dostarcza najnowszych informacji na temat bieżących spotkań i innych wydarzeń organizowanych w całej UE.

Sieć austriacka: omawianie sukcesów na dorocznej konferencji

Austriacka KSOW „Netzwerk-Land”, na swojej dorocznej konferencji, która odbyła się 17 października 2011 r., zgromadziła ponad 200 interesariuszy zajmujących się rozwojem obszarów wiejskich. Wśród uczestników znaleźli się przedstawiciele 50 LGD z Lambach w Górnej Austrii, którzy dyskutowali na temat konkurencyjności w rolnictwie oraz przyszłych możliwościach związanych z WPR. Ponadto zaprezentowano wiele studiów przypadków z dziedziny tworzenia sieciowania w przy zastosowaniu podejścia LEADER w zakresie rolnictwa, ochrony środowiska i leśnictwa, ze szczególnym naciskiem na sukces i innowacyjność. Najważniejszym wydarzeniem wieczoru było przyznanie nagród „Agrar Preis 2011” pięciu najlepszym przedsiębiorstwom rolnym w kraju. Wśród zwycięzców znalazły się przede wszystkim przedsiębiorstwa rodzinne. Jedno z nich zyskało szczególne

wyróżnienie za strategiczne podejście do rozwoju rodzinnego gospodarstwa rolnego. Od 1997 r. rodzina Seebergerów produkuje ekologiczne mleko uzyskiwane od zwierząt spożywających jedynie trawę lub siano. Z mleka produkowane są sery, jogurty i twaróg, dystrybuowane za pośrednictwem lokalnego sklepu ze zdrową żywnością. Christian Jochum z austriackiej KSOW, który zabrał głos na konferencji, powiedział: „Sukces w rolnictwie nie sprowadza się jedynie do sprawnego zarządzania i umiejętności handlowych; chodzi oczywiście także o to, by znaleźć równowagę między potrzebami konsumentów a przedsiębiorczym myśleniem. Powodzenie metody LEADER zależy od podobnych czynników – wszystko sprowadza się do ludzi”. Więcej informacji można uzyskać na stronie austriackiej KSOW pod adresem www.netzwerk-land.at

Sieć walońska: filmy wideo o młodych rolnikach pobudzają do dyskusji

Audiodowizualny projekt walońskiej KSOW sprawił, że rozgorzała dyskusja na temat młodych rolników w regionie. Projekt skupia się na prezentacji sześciu tematycznych filmów wideo na temat uruchamiania działalności, rolnictwa wielofunkcyjnego oraz niskotowarowego, innowacji, środowiska i energii, sieci, poszerzania horyzontów, przedsiębiorczości i biznesu oraz regulacyjnych aspektów rolnictwa. Filmy te mają służyć jako narzędzie wykorzystywane przez stowarzyszenia wiejskie, zrzeszenia młodych rolników oraz inne podmioty praktycznie zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich. Chodzi o to, by zwrócić uwagę na przyszłość rolnictwa i obszarów

wiejskich oraz poszukać wsparcia w obliczu wyzwania, przed którymi stoi sektor. Wykorzystanie w klipach bezpośrednich wypowiedzi, szczególnie osób młodych, pokazuje, że rolnictwo jest nie tylko współczesnym i ważnym sektorem, lecz ma także decydującą rolę do odegrania dla przyszłości obszarów wiejskich. „Projekt ten pomaga nam w walce z mylnym przekonaniem, że rolnictwo to relikty przeszłości i nie ma już żadnej roli do odegrania w nowoczesnej

‘Setting up the shot’ during filming of the ‘Young Farmers’ video project in Wallonia.

kulturze”, tłumaczy Cécile Schalenbourg z KSOW. Więcej informacji na temat tego projektu można uzyskać na stronie walońskiej KSOW www.reseau-pwdr.be.

Tradycyjne stroje ludowe w centrum zainteresowania podczas pokazu mody w ramach targów Agrokomplex.

KSOW słowacka: międzynarodowe targi promują KSOW

Na międzynarodowych targach rolno-spożywczych Agrokomplex w miejscowości Nitra, na Słowacji, które odbyły się w dniach 23-26 sierpnia 2011 r., obecni byli przedstawiciele KSOW oraz LGD ze Słowacji, Czech, Węgier i Polski. Te ważne targi organizowane przez słowacką KSOW pozwoliły zwiedzającym poznać smak produktów regionalnych i zaobserwować tradycyjne umiejętności rzemieślnicze oraz zwyczaje ludowe. Na targach pojawiło się wielu ważnych słowackich polityków, w tym słowacka premier Iweta Radičová oraz minister rolnictwa, środowiska i rozwoju regionalnego, Zsolt Simon, którzy spotkali się z przedstawicielami regionalnymi. Malvína Gondová ze słowackiej KSOW, komentując to wydarzenie powiedziała: „Targi okazały się wielkim sukcesem i byliśmy w stanie nawiązać wiele nowych kontaktów. Takie wydarzenia są bardzo ważną częścią rozwoju obszarów wiejskich i silnie wspieramy wszelkiego rodzaju współpracę wiejską – tak krajową, jak i międzynarodową”. Wszystkie najważniejsze momenty wydarzenia sfilmowała lokalna stacja telewizyjna; krótkie sprawozdanie dostępne jest w sieci, a materiały w formie DVD można uzyskać na stronie internetowej. www.nsr.v.sk

KSOW włoska: inauguracja kampanii na rzecz młodzieży z obszarów wiejskich

Inicjatywa włoskiej KSOW (Rete Rurale) zachęca młodych ludzi do rozważenia swojego oddziaływania zarówno na środowisko, jak i na ich społeczności. Inicjatywa Rural4Youth zrzesza siedem wydziałów uniwersyteckich, które proponują programy studiów związane z rolnictwem, środowiskiem i komunikacją i pragnie zwrócić uwagę studentów na kwestie zrównoważonego rozwoju.

W ramach inicjatywy pilotażowej, która rozpoczęła się we wrześniu 2011 r., stosowane będą nowoczesne narzędzia komunikacyjne, takie jak filmy, blogi internetowe oraz platforma komputerowa wykorzystująca język wiki. W czasie pierwszego ćwiczenia studentów poproszono o stworzenie krótkich klipów wideo na temat osobistych doświadczeń związanych z tym zagadnieniem. Aby zachęcić do uczestnictwa szerszą grupę osób, utworzono społeczność internetową, której celem jest dzielenie się wiedzą, doświadczeniami i dobrymi praktykami. Projekt Rural4Youth oparty jest na sukcesie podobnych inicjatyw pilotażowych skierowanych do młodszych odbiorców, w tym na inicjatywie KSOW „Ruraland” realizującej programy Rural4Kids i Rural4Teens. Te innowacyjne projekty dotarły do wielu dzieci i młodzieży, zwiększając w ten sposób ich wiedzę na temat ochrony wsi i dziedzictwa wiejskiego. Więcej informacji na temat tej inicjatywy można znaleźć na stronie włoskiej KSOW. www.reterurale.it

KSOW północnoirlandzka: LGD dzielą się dobrymi praktykami

Północnoirlandzka sieć obszarów wiejskich zorganizowała posiedzenie poświęcone sieciowaniu, które pozwoliło spotkać się LGD i innym zainteresowanym stronom zaangażowanym w 3 i 4 oś programu rozwoju obszarów wiejskich. W wydarzeniu zatytułowanym „Tworzenie sieci kontaktów w obrębie klastrów i poza nimi”, które odbyło się w hrabstwie Antrim 6-7 października 2011 r. uczestniczyło ponad 90 osób. Zorganizowano je po przeprowadzeniu badania, które pokazało, że tym regionie wiele grup pracuje w izolacji. Była to dobra okazja do upowszechnienia informacji na temat wydarzeń mających miejsce w różnych częściach regionu. Ponadto uczestnicy zapoznali się z aktualnościami przedstawionymi przez Europejskie Stowarzyszenie LEADER na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ELARD) na temat reformy WPR oraz przyszłości podejścia LEADER. Joyce McMullan z Northern Ireland Rural Network powiedziała: „To wydarzenie było wielkim sukcesem, a uczestnicy, nie skupiali się wyłącznie na konkretnym zagadnieniu, ale także wykorzystali tę możliwość do nawiązania szerszych kontaktów w ramach sieci. Odbyły się bardzo wartościowe dyskusje na temat tego, jak LGD mogą zaangażować się w bardziej strategiczne działania i obrać bardziej aktywne podejście do kreowania aktywności w terenie”. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej Northern Ireland Rural Network www.ruralnetworkni.org.uk.

Sieciowanie na żywo podczas wydarzenia LGD na rzecz tworzenia klastrów w Irlandii Północnej.

KSOW holenderska: zajmuje się skutkami depopulacji

Holenderska Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich zgromadziła 22 września 2011 r. około 100 uczestników, by omówić skutki wyludnienia się kraju. Wśród uczestników byli naukowcy, wybrani drogą głosowania przedstawiciele społeczeństwa, pracownicy urzędów publicznych oraz lokalne grupy obywatelskie – wszyscy przybyli do Hagi, by omówić to zagadnienie. Spadek populacji w Holandii wpływa na możliwości świadczenia pewnych usług, w szczególności na rzecz młodzieży i osób starszych. Ma także negatywny wpływ na spójność społeczną. Ostatnie wyniki badań pokazują, że należy pilnie zająć się tym zagadnieniem, a niniejsze wydarzenie poświęcone było omawianiu sposobów zwiększenia udziału obywateli oraz budowania potencjału na rzecz uporania się z powiązaniem problemem obniżenia poziomu w sektorze usług. Mówiono także o coraz większej liczbie opuszczonych budynków i obiektów biurowych – wiele z nich popada obecnie w ruinę. Więcej informacji można uzyskać na stronie holenderskiej KSOW www.netwerkplatteland.nl

Mark Frequin, dyrektor generalny ds. mieszkalnictwa, spraw społecznych i włączenia społecznego.

Uczestnik wyraża swoje zaniepokojenie zjawiskiem wyludnienia podczas posiedzenia holenderskiej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Hadze.

KSOW hiszpańska: ukazała się „Biała Księga” na temat Transhumancji”

Hiszpańska KSOW opublikowała „Białą Księgę” na temat Transhumancji”, tj. sezonowego pasterstwa wędrownego w Hiszpanii. Zarysowuje ona zrównoważoną przyszłość dla tej odchodzącej w zapomnienie praktyki. Celem jest zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron. Sieć stara się aktywnie promować rolę transhumancji i zadbać o jej przyszłość za pomocą

wielu działań, łącznie z udziałem projektów krajowych i międzynarodowych. Praktyka transhumancji ma duże znaczenie środowiskowe i kulturowe na równinach trawiastych i łąkach Hiszpanii oraz jest ściśle powiązana z wysokim statusem tych siedlisk w ramach systemu Natura 2000. Ponadto użytkowanie ziemi przez pasące się zwierzęta zapewnia dodatkowe korzyści, od ochrony przed erozją gleb po zapobieganie pożarom. Jednakże praktyka wędrownego wypasu i przepędzania stad zanika z powodu zmian pokoleniowych w rolnictwie, braku modernizacji oraz niskiej rentowności gospodarstw. Więcej informacji można uzyskać, czytając artykuł „Zbliżenie na KSOW: Hiszpania” poświęcony temu zagadnieniu lub pod adresem www.marm.es.

© Roberto Hernandez Yustris

Owce prowadzone z obszarów zwanych „dehesa” w południowej Hiszpanii w poszukiwaniu świeżych pastwisk.

KSOW węgierska: uczestnictwo młodzieży w rozwoju obszarów wiejskich

Dwudniowe spotkanie mające na celu zaangażowanie młodzieży z obszarów wiejskich w programy rozwoju obszarów wiejskich w latach 2014-2020 miało miejsce w Budapeszcie, na Węgrzech w dniach 7-9 listopada 2011 r. To wydarzenie, zorganizowane przez węgierską KSOW we współpracy ze Stowarzyszeniem Młodzieży z Obszarów Rolnych i Wiejskich (AGRYA), było skierowane do LGD, KSOW, organizacji młodzieżowych oraz stowarzyszeń młodych rolników z 11 państw członkowskich. Celem było omówienie sposobów aktywnego angażowania młodzieży w rozwój obszarów wiejskich. Główne tematy poruszane przy tej okazji to uczestnictwo młodzieży w rozwoju obszarów wiejskich, konsekwencje

wyzwań pokoleniowych dla projektów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, projekty realizowane przez grupy młodzieży, tworzenie stowarzyszeń młodzieżowych, innowacyjne projekty skierowane do młodzieży z obszarów wiejskich oraz wspieranie sieciowania przez młodzież i organizacje młodzieżowe. Wśród uczestników byli przedstawiciele i prelegenci z Austrii, Czech, Estonii, Finlandii, Francji, Łotwy, Polski, Rumunii, Słowacji, Słowenii i Włoch. Więcej informacji można uzyskać na stronie węgierskiej KSOW: www.hungariannationalruralnetwork.eu

KSOW łotewska: wsparcie dla młodych przedsiębiorców

Łotewski Ośrodek Doradztwa Rolnego i Szkoleń prowadzi inicjatywę mającą pomagać młodym ludziom z obszarów wiejskich w podejmowaniu działalności gospodarczej. Program, którego pilotaż miał miejsce w lipcu 2011 r., skierowany jest do osób w wieku od 18 do 30 lat, które chciałyby założyć nową firmę lub przedsiębiorstwo społeczne. W ramach tej inicjatywy organizowane jest dwudniowe szkolenie mające pomóc w dopracowywaniu pomysłów i w nawiązywaniu kontaktów z osobami z doświadczeniem w przedsiębiorczości oraz w realizacji projektów w ramach podejścia LEADER. Na zakończenie szkolenia uczestnicy kursu prezentują swoje pomysły na biznes. Otrzymują wówczas wsparcie „jeden do jednego” ze strony eksperta KSOW. Ma im to pomóc w opracowaniu biznesplanu lub w składaniu wniosków o dofinansowanie z UE. Do końca 2011 r. program ten realizowany był w okręgach ogre, kraślaskim, rzeżyckim oraz jełgawskim w środkowych i zachodnich rejonach Łotwy. Więcej informacji można uzyskać na stronie łotewskiej KSOW pod adresem www.llkc.lv.

© Dr. Lajos Mikula, AGRYA

Zachęcanie młodych do udziału w rozwoju obszarów wiejskich priorytetem węgierskiej KSOW.

© Latvian National Rural Network

Kielkujące przedsiębiorstwa wiejskie na Łotwie podczas dwudniowego szkolenia.

Kolej na historii z sieci!

W tej części magazynu prezentujemy kilka wybranych artykułów na temat interesujących Państwa zagadnień – pochodzą one z innych publikacji lub zostały przesłane specjalnie do opublikowania w naszym magazynie. A więc teraz kolej na Państwa historię!

Rozwój obszarów wiejskich zależy od różnych czynników – jednym z nich jest wsparcie rozwoju osobistego osób w różnym wieku.

Różnorodność w społeczeństwie jako endogenny czynnik rozwoju – przykład z Austrii

Artykuł ten opublikowany został w październiku 2009 roku w pierwszym numerze magazynu „Ausblicke: Magazin für ländliche Entwicklung” wydawanego przez austriacką KSOW. Dotyczy możliwości wykorzystania „społecznego różnicowania” we wzmacnianiu potencjału polityki rozwoju obszarów wiejskich, zarówno w zakresie rozwiązywania trudnych problemów, jak również wspierania bardziej otwartej i dążącej do społecznego „włączenia” społeczności wiejskiej.

Według szwedzkiego eksperta ds. innowacji, Kaja Mickosa, rozwój obszarów wiejskich zależy przede wszystkim od jednego czynnika – ludzi zamieszkujących dany region. W rozwoju regionalnym chodzi więc zawsze o zaangażowanie w ten proces jak największej liczby kobiet, mężczyzn, młodzieży, ludzi starszych, imigrantów i osób kreatywnych, nawet jeżeli ich interesy są różne. Nasuwa się jednak pytanie, czy obecna polityka rozwoju obszarów wiejskich w wystarczający sposób uwzględnia różnicowanie społeczne, aby móc je wykorzystać jako czynnik rozwoju.

“Odnoszę wrażenie, że na obszarach wiejskich trzeba żyć w sposób zgodny ze stereotypami. Brakuje tam otwartości społecznej – najczęściej trudno o wsparcie i szacunek dla tych, którzy wychodzą poza przyjęte schematy. Brak tej otwartości jest jednym z istotnych powodów, dla których ludzie nie tylko opuszczają obszary wiejskie, ale także zrywają

więzi z regionem rodzinnym.” Stwierdzenie to zaczerpnięte z wywiadu z austriacką artystką Ines Doujak, która wyprowadziła się regionu Karyntia. Głównym tematem jej prac są różne formy zróżnicowania. Bada ona między innymi znaczenie stereotypów w odniesieniu do płci i rasizmu. W trakcie wystawy „Documenta 12” zaprezentowała pracę („Ogród zwycięstwa”) na temat przejmowania przez osoby prywatne praw do nowych gatunków genetycznych zwierząt i roślin ze względu na nadużywanie ochrony patentowej.

Profesor Paul Cloke, współautor podręcznika pt. „Handbook of Rural Studies”, pomimo, że wyraża ten problem w nieco inny sposób, w rozdziale zatytułowanym „Wiejskość a odmienność” używa podobnych argumentów. Píše, iż „przywiązanie ludzi do regionów wiejskich zależy w pewnym stopniu od tego, na ile udana jest integracja pomiędzy różnymi grupami społecznymi i wiekowymi oraz czy zapobiega się zjawisku wykluczenia społecznego”. Z kolei profesor Mark Shucksmith, w

„Przywiązanie ludzi do regionów wiejskich zależy w pewnym stopniu od tego, na ile udana jest integracja pomiędzy różnymi grupami społecznymi i wiekowymi oraz czy zapobiega się zjawisku wykluczenia społecznego.”

Paul Cloke, autor podręcznika „Handbook of Rural Studies”

Festiwal Regionów 2005: projekt „Leben am Hof” („Życie na wsi”) prezentuje architektoniczne, ekonomiczne i społeczne struktury na obszarach wiejskich.

książce pt. „Ekskluzywna wieś? Integracja społeczna i odnowa na obszarach wiejskich” podkreśla, że „do zmieniających się potrzeb i relacji społecznych pomiędzy różnymi grupami społecznymi przykładają się obecnie zbyt małą wagę. Zagadnienie integracji społecznej jest na obszarach wiejskich bardzo istotne. Zjawisko wyłączenia społecznego może mieć charakter masowy, szczególnie w małych i pozornie otwartych strukturach społecznych”.

Zaprezentowane powyżej subiektywne poglądy artystyki, jak również analizy przeprowadzone przez naukowców prowadzą do tych samych wniosków: przyczyną masowej migracji z terenów wiejskich, szczególnie w przypadku młodych i wykształconych kobiet, jest nie tylko trudna sytuacja na rynku pracy. Dużą rolę w tym zakresie odgrywa również ograniczona „otwartość społeczna”.

Otwartość społeczna stimuluje innowacyjność

Otwartość społeczna w organizacji lub regionie określa, w jakim stopniu ludzie mogą rozwijać swoje zainteresowania oraz talenty i przyczyniać się tym samym do rozwoju całości. Otwartość społeczna jest pochodną poszanowania, wspierania i wykorzystania różnorodności. W regionach o dużej otwartości społecznej, bycie innym jest traktowane jako szansa a nie

zagrożenie. Pozwala spojrzeć na pewne zagadnienia w nowy sposób, gwarantuje różne doświadczenia i interesujące umiejętności. Wszystko to może służyć rozwojowi.

Konsultant i naukowiec z zakresu nauk społecznych, Heinz Metzen, opisuje przykłady wykorzystania społecznej różnorodności i integracji oraz wskazuje, że są one podstawowymi warunkami samorozwoju. W wielu firmach, szczególnie międzynarodowych, od lat wspiera się samorozwój pracowników przy pomocy ekspertów ds. zarządzania różnorodnością. Celowe zarządzanie różnorodnością pozwala zwiększyć zdolność do rozwiązywania problemów w zróżnicowanych grupach. Celem takich działań jest wykorzystanie „siły różnorodności” dla wzrostu, dalszego rozwoju i innowacyjności. Scott E. Page z Uniwersytetu z Michigan opisuje powiązania pomiędzy innowacyjnością oraz różnorodnością i na podstawie przeprowadzonych obserwacji formułuje pogląd, że „różnorodność wspiera innowacyjność” oraz „innowacyjność wymaga różnorodnego myślenia”. Analiza przeprowadzona przez KSOW pozwala na sformułowanie podobnych wniosków: zróżnicowane sieci są bardziej stabilne, kreatywne, innowacyjne i wydajne. Kluczem do uzyskania tych pozytywnych efektów

w zróżnicowanych sieciach jest odpowiednie zarządzanie dysproporcjami i napięciami.

“Tacy właśnie jesteśmy – koniec i kropka”

Czy obecna polityka rozwoju obszarów wiejskich i polityka regionalna wspierają otwartość społeczną, która umożliwi zrównoważone wykorzystanie różnorodności? Odpowiedź brzmi: nie zawsze i nie wszędzie – a z pewnością niewystarczająco. Kobiety, młodzież, imigranci i często cytowani wolnomyśliciele spoza głównego nurtu, są niedoceniani w projektach i organizacjach z zakresu rozwoju regionalnego, ponieważ nie dostrzega się potencjału w wychodzeniu poza schemat. Co więcej, silniejsza instytucjonalizacja i specjalizacja organizacji działających na rzecz rozwoju regionalnego może wpływać niekorzystnie na ich początkową otwartość i chęć do współpracy, a ostatecznie również na zaangażowanie i efektywne wykorzystanie różnorodności. Jednostronny nacisk na ekonomiczną wydajność działań rozwojowych powoduje, że zaangażowana będzie jedynie wąska grupa osób, natomiast dostępny potencjał kreatywności zostanie pominięty. Kolejnym problemem w zakresie otwartości społecznej jest fakt, że kluczowym kryterium

© Festival der Regionen, Norbert Artner

decydującym o przyznaniu środków z UE jest dla instytucji finansujących szybkie i bezpieczne ich wykorzystanie. Takie podejście ogranicza możliwość realizacji innowacyjnych projektów pilotażowych oraz eksperymentów w ramach regionalnych programów wsparcia. Innym czynnikiem ograniczającym jest również postępujące upolitycznienie regionalnych i krajowych organizacji działających na rzecz rozwoju. Co więcej, kładzenie nadmiernego nacisku na kwestie tożsamości regionalnej, która oparta jest na tradycji oraz regionalnych zwyczajach, a jednocześnie wyklucza niezależne wartości, prowadzić może również do wyłączenia pewnych grup społecznych i ograniczenia otwartości społecznej. Silnie poczucie tożsamości, zwłaszcza wąsko rozumianej, sprządzić można do stwierdzenia „Tacy właśnie jesteśmy – koniec i kropka!”. Oznacza to, że każdy, kto nie jest taki jak my, nie pasuje do naszego świata, chyba że się dostosuje i przestanie być inny. Konsekwencją takiego podejścia może być ograniczenie zdolności regionu do działania i rozwoju. Zgodnie z założeniami projektu „Przyszłość w Alpach” (CIPRA 2005-2008), region może się rozwijać, „jeżeli społeczność i gospodarka w danym regionie są na tyle zróżnicowane, aby jednostki mogły odgrywać wiele ról (społecznych i ekonomicznych) oraz reprezentować różne podejścia.”

Do refleksji

Podstawowym warunkiem wspierania i korzystania z otwartości społecznej jest myślenie oparte na poszanowaniu odmienności. Howard Gardner, naukowiec zajmujący się inteligencją, nazywa takie myślenie jedną z „pięciu inteligencji XXI wieku”. Oznacza to, że poszanowanie i uznanie odmienności pojawiają się wtedy, gdy zdamy sobie sprawę z tego, że nikt nie może żyć sam lub tylko wewnątrz swojego „plemienia”, a świat składa się z ludzi, którzy wyglądają, myślą, czują i działają inaczej, ale uznają takie same wartości i cele. Zaakceptowanie tego faktu jest, według Gardner’a, pierwszym decydującym krokiem w kierunku konstruktywnej koegzystencji („Psychology Today”, lipiec 2009). Jednakże, aby heterogeniczna sieć działała – a taka powinna być wzorcowa sieć rozwoju regionalnego – spełnione muszą być jeszcze trzy założenia. Najważniejszym z warunków owocnej współpracy jest wzajemne zaufanie wśród osób zaangażowanych. Uznanie czyjegós zachowania za budujące lub niszczące jest więc kluczowym czynnikiem współpracy w zróżnicowanych strukturach sieciowych. Współpraca pomiędzy różnymi grupami interesów wymaga również pewnej dozy „wielkoduszności”. Oznacza to w praktyce, że nie należy zazdrościć innym sukcesu i starać się działać na korzyść partnerów. Krótkookresowe egoistyczne oczekiwania

i ciągła obrona uprzywilejowanej pozycji szkodzi współpracy w heterogenicznej grupie. Trzecim z czynników decydujących o efektywnym wykorzystaniu społecznego zróżnicowania jest ciekawość. Ludzie zainteresowani obawami i problemami innych, a także ich wiedzą i doświadczeniem, otwarci na nowe relacje, zdobywają nowe, odmienne doświadczenia i poszerzają możliwości rozwoju. W tym kontekście „badania nad szczęściem” prowadzą do następującego stwierdzenia – „ludzie ciekawi, to ludzie szczęśliwi”.

W odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich, można powiedzieć, że „regiony ciekawe, to regiony szczęśliwe”. Wspieranie docieklivosti, a tym samym społecznego zróżnicowania jest wdzięcznym zadaniem dla polityki rozwoju obszarów wiejskich.

Luis Fidschuster,

KSOW, ÖAR Doradztwo Regionalne

Artykuł opracowano na podstawie: T. Dax, E. Favry, L. Fidschuster i inni „*Neue Handlungsmöglichkeiten für periphere ländliche Räume*” [Nowe możliwe działania na rzecz peryferyjnych obszarów wiejskich], ÖROK, 2009.

LGDnawsi.

© Trame SCRL

Postępy w zakresie wdrażania Osi 4 (LEADER) w Walonii

Artykuł ten zaczerpnięto z 10 numeru magazynu „Ruralité” wydawanego przez walońską KSOW. Poruszono w nim zagadnienia związane z kluczowymi założeniami oraz wartością dodaną podejścia LEADER w Walonii, a także omówiono stan obecny w zakresie realizacji LEADER oraz znaczenie LGD w tym regionie.

Nazwa LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale) oznacza „Powiązania pomiędzy działaniami na rzecz rozwoju obszarów wiejskich”. Początkowo, ta unijna inicjatywa, zmierzająca do utworzenia powiązań pomiędzy projektami z zakresu gospodarki wiejskiej, a potencjalnymi interesariuszami. Obecnym celem LEADER jest angażowanie społeczności na obszarach wiejskich, wspieranie jej pomysłów i zachęcanie do eksperymentowania z nowymi metodami. LEADER jest częścią europejskiej inicjatywy, która promuje współpracę międzynarodową (TNC) i przyczynia się tym sposobem do poprawy życia na obszarach wiejskich oraz dywersyfikacji działalności gospodarczej.

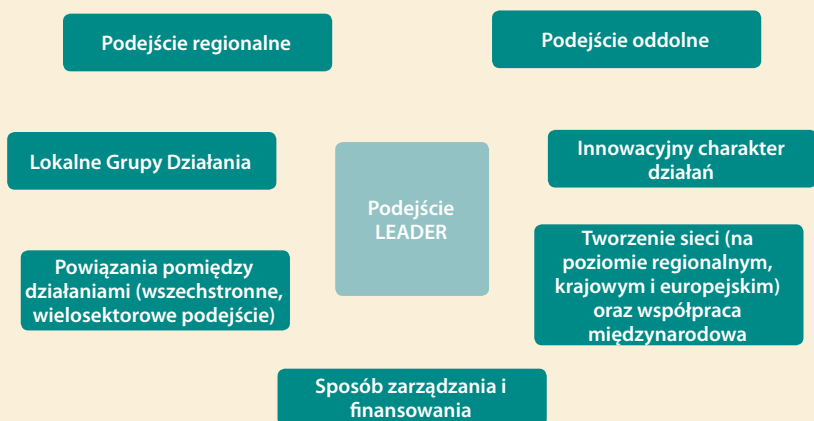
W lipcu 2008 roku utworzono pierwszych 10 LGD, a kolejnych 5 zostało wybranych w kwietniu 2009 roku. Jako kryteria wyboru przyjęto:

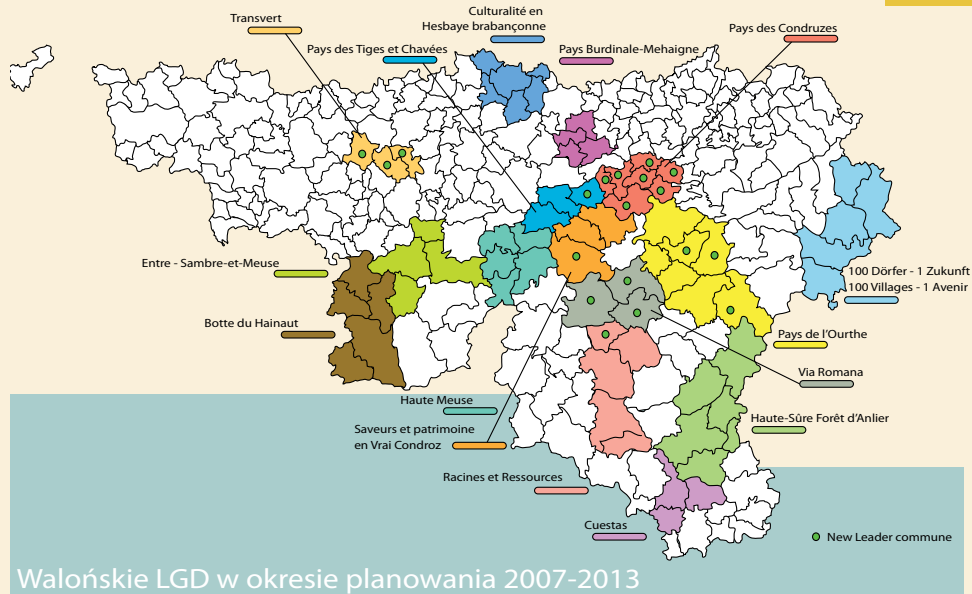
- Liczbę gmin obejmowanych przez LGD (minimalnie 3);
- Gęstość zaludnienia (maksimum 150/km²) lub udział gruntów niezabudowanych (minimum 80%);
- Liczbę mieszkańców (pomiędzy 10 a 50 tys.);
- Udział przedstawicieli sektora prywatnego w strukturze LGD (minimum 50%);
- Wypełnianie siedmiu kluczowych założeń LEADER.

Program LEADER 2007-2013 jest już czwartym programem realizowanym w Walonii. Po sukcesie LEADER I (1991-1993) i LEADER II (1994-1999), z LEADER+ (2000-2006) skorzystało piętnaście regionów. Dzisiaj LEADER stał się integralną częścią instrumentarium rozwoju regionalnego i czwartą osią unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich.

Beneficjentami LEADER są Lokalne Grupy Działania (LGD). Tworzą je partnerzy publiczni i prywatni z różnych sektorów społeczno-gospodarczych. Zgodnie z ideą podejścia „oddolnego”, za tworzenie i wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju odpowiedzialne są LGD.

Efekty otrzymane w wyniku „mieszanki” kluczowych założeń podejścia LEADER stanowią o jego wartości dodanej. Podejście regionalne pozwala oprócz podejmowane działania na zasobach i specyficznych potrzebach danego regionu. Podejście oddolne zakłada angażowanie

Walońskie LGD w okresie planowania 2007-2013

Region Walonii powierzył misję łączenia podmiotów z obszarów wiejskich i pośredniczenia pomiędzy nimi Fundacji na rzecz Obszarów Wiejskich Walonii oraz Centrum Gospodarki Wiejskiej. Te dwie instytucje wspierają LGD we wdrażaniu LEADER poprzez szkolenia, pomoc w tworzeniu projektów oraz zarządzanie administracyjne i finansowe.

lokalnych interesariuszy, co gwarantuje, że pod uwagę brana jest sytuacja konkretnego regionu.

Podejście takie pozwala tworzyć nową, wspólną wizję mocnych i słabych stron, zagrożeń i szans, wpływając na formułowanie celów i działań. Lokalna Grupa Działania to forma partnerstwa, która zrzesza różne lokalne podmioty. Innowacyjny charakter działań, powiązania pomiędzy działaniami i ich wielosektorowy charakter wpływają na typ podejmowanych działań i wybór metody. Tworzenie sieci i współpraca międzynarodowa wpływają na relacje pomiędzy lokalnym otoczeniem a światem zewnętrznym (wymiana informacji i wiedzy, tworzenie wspólnych projektów). Sposób finansowania zapewnia pewien poziom elastyczności we wdrażaniu i gwarantuje, w większości przypadków, że projekt będzie mieć charakter międzysektorowy: mobilizacja regionalna, zorganizowanie lokalnych interesariuszy, analiza wykonalności, wdrażanie itp.

Ważniejsze dane:

- 15 Lokalnych Grup Działania obejmuje 69 walońskich gmin
- na każdą LGD przypada średnio po 1,5 miliona euro (45% z UE, 45% z Walonii i 10% ze źródeł lokalnych) z możliwością przeniesienia 10% środków w związku z postępem w realizacji projektów
- obecnie realizowanych jest 106 projektów, z czego 4 w ramach działań na rzecz konkurencyjności w rolnictwie, 11 w ramach działań środowiskowych, 65 w ramach działań na rzecz jakości życia na wsi, 11 w ramach współpracy i 15 w związku ze zdobywaniem nowych kwalifikacji.

2011 – Rok kluczowy

Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju to proces długotrwały, który wymaga czasu na zebranie zespołu, zmobilizowanie partnerów i podjęcie odpowiednich kroków administracyjnych w ramach każdego z projektów. 15 działających dzisiaj LGD może pochwalić się stale rosnącą liczbą widocznych i konkretnych działań. Większość lokalnych projektów jest już na etapie wypełniania lokalnych i krajowych procedur administracyjnych. Jest to etap konieczny, aby LGD mogły przystąpić do dalszych procedur związanych z wdrażaniem, działaniami informacyjnymi, a także uczestnictwem w wydarzeniach na poziomie unijnym oraz projektach współpracy międzynarodowej.

Samoocena

Wymaga przez administrację LEADER coroczna samoocena jest ważnym elementem działalności LGD. Oferuje ona możliwość przeprowadzenia oceny wspólnie z grupą, partnerami i kierownikami projektów. Ocen odbywa się w oparciu o bazę danych i narzędzia dające ogólny przegląd rezultatów, umożliwiając LGD zauważanie problemów wymagających rozwiązania, obszarów wymagających usprawnień i projektów, które potrzebują reorganizacji. Samoocena powinna umożliwić również w tym roku identyfikację projektów, które mogą otrzymać dodatkowe finansowanie, zgodnie z zasadą przenoszenia środków pomiędzy bardziej i mniej zaawansowanymi LGD.

Wartość dodana podejścia LEADER w Walonii

Pomimo, że jest jeszcze zbyt wcześnie, aby móc dokładnie zmierzyć wpływ działań w ramach czwartej Osi LEADER na obszarach wiejskich w Walonii, można już wskazać na pierwsze kluczowe osiągnięcia obecnego okresu planowania. Różne czynniki sygnalizujące wartość dodaną metody LEADER pokazują, w jaki sposób uwzględnione zostały poszczególne założenia tego podejścia i czy działania te są udane.

Za widoczne rezultaty LEADER uznaje się utworzenie powiązań, włączenie nowych partnerów lokalnych, utworzenie regionalnej Platformy Koordynacyjnej, forum dyskusyjnego i grup roboczych, jak również uznanie LGD za podmioty ważne z punktu widzenia rozwoju regionalnego. Trudniej natomiast ocenić sytuację obszarów wiejskich w odniesieniu do wyzwania globalizacji. Można to jednak uczynić np. poprzez ocenę zdolności lokalnego potencjału i lokalnego know-how do utrzymania lub przyciągnięcia przedsiębiorców na obszary wiejskie, renesans produktów i usług lokalnych, jak również lokalne wykorzystanie surowców.

Innym istotnym aspektem jest kwestia logistyki na danym obszarze. Przepływy turystów, materiałów, śmieci czy po prostu wody, która płynie na danym terenie, odgrywają różną rolę. Kierowanie, zarządzanie i ich etyczny i zrównoważony rozwój, należą do sporych wyzwań.

Dzień wśród LGD na temat "Ogrody i ogrodnictwo" (w Phytessii).

© Trame SCRL

Ponadto, jak podkreślają LGD, obszary wiejskie przyjmują nowe funkcje w odniesieniu do rozwoju regionalnego, ochrony krajobrazu, świadczenia usług, mobilności, kultury itp.

Transfer wiedzy i komunikacja (wewnętrzna, zewnętrzna, itp.), związana z dużą ilością informacji na temat regionu i struktur, które wspierają daną populację, mogą być czasami problematyczne. LEADER oferuje wsparcia w zakresie wykorzystania mediów i Internetu, organizacji wydarzeń, dzielenia się wiedzą oraz wzmacniania obszarów wiejskich i ich produktów, szczególnie jeżeli brakuje w nich różnicowania.

Umieszczenie LGD w europejskiej sieci pozwala im wyjść poza własny region. Współpraca międzynarodowa umożliwia z kolei poszerzenie horyzontów i zrozumienie, w jaki sposób umiejscowić własny region na poziomie europejskim. Stanowi to więc istotną wartość dodaną w aspekcie pozyskiwania i wymiany wiedzy, osiągnięcia masy krytycznej i poprawy wizerunku.

Do elementów wykorzystywanych przez LGD w trakcie wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju zaliczyć należy: współpracę, uczestniczenie, podejście międzysektorowe i międzyspołecznościowe, mobilizację partnerów oraz

narzędzia decyzyjne. Czynniki te gwarantują usprawnione zarządzanie regionem, większą przejrzystość, a także w wielu przypadkach, większe poczucie odpowiedzialności wśród lokalnych interesariuszy i mieszkańców.

Wizyta delegacji z Cypru w regionie Cuestasy.

© Trame SCRL

Przechodnie przyglądają się tradycyjnemu pędzeniu owiec z pastwisk w Południowej Hiszpanii.

© Roberto Hernandez Yustos

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich i transhumancja w Hiszpanii: prosty sposób wspierania rozwoju regionalnego i bioróżnorodności

Artykuł ten zaczerpnięty został z magazynu hiszpańskiej KSOW. Jego autorką jest Raquel Casas Nogales, ekspert ds. rozwoju obszarów wiejskich hiszpańskiej KSOW. Wyjaśniono w nim, dlaczego praktykowana w Hiszpanii transhumancja (zwyczaj pędzenia zwierząt) ma duże znaczenie dla zachowania dziedzictwa naturalnego i kulturalnego.

Hiszpańska KSOW promuje działania na rzecz przywrócenia transhumancji – praktyki, która ma istotne znaczenie dla utrzymania dziedzictwa naturalnego i kulturalnego Hiszpanii, a która po latach zaniedbania i zapomnienia wraca do łask dzięki „Białej Księdze nt. Transhumancji”.

Ze względu na uwarunkowania geograficzne, Hiszpania zajmuje w Europie drugie miejsce pod względem górzystości. Wysokie góry otaczające rozległy i suchy płaskowyż oraz suchy śródziemnomorski klimat i upalne lata sprawiły, że od początków udomowienia zwierząt, ich pędzenie stanowiło ważny element hodowli.

Dlatego też, kiedy upały zaczynają wysuszać pastwiska w dolinach i na płaskowyżach, pasterze i ich stada pokonują setki kilometrów, aby korzystać z ciągle zielonych łąk położonych na terenach górskich, na których pozostają, aż do czasu, kiedy śnieg zmusi ich do powrotu na południe.

W ten sposób ludzie dostosowali się do rytmu natury i korzystają z zasobów naturalnych, tworząc tym samym krajobraz i zwyczaj, którego znaczenie w utrzymaniu bioróżnorodności w Europie zostało obecnie docenione. Na obszarze Hiszpanii znajdują się cztery z

dziewięciu regionów biogeograficznych Unii Europejskiej: alpejski, atlantycki, makaronezyjski oraz śródziemnomorski – ten ostatni stanowi największy zwarty obszar na naszej planecie. Na terenie tym znajduje się ponad 50% chronionych siedlisk w Europie, zamieszkiwanych jest on przez ponad 80 tys. taksonów, 85% gatunków roślin naczyniowych występujących w Unii Europejskiej i połowę wszystkich europejskich gatunków endemicznych. Jeżeli chodzi o faunę, to Hiszpanię zamieszkuje w przybliżeniu połowa ze 142 tys. gatunków zwierząt występujących w Europie. Dwadzieścia procent obszaru Hiszpanii to łąki i pastwiska, których utrzymanie zależy od ekstensywnej hodowli i pędzenia zwierząt, i które zostały uznane za priorytetowe siedliska w ramach systemu Natura 2000. To samo dotyczy niezwykłych pastwisk położonych na południowo-wschodniej części półwyspu, które stanowią przykład harmonijnego współżycia ludzi i natury.

Sieć dróg, którymi przemieszczają się zwierzęta, jest ściśle powiązana ze zwyczajem pędzenia i jest wynikiem historycznego i gospodarczego znaczenia tego zwyczaju dla kraju. Szlaki prowadzące z zimowych pastwisk na południu do łąk na górzystej północy, mają długość ponad 125 tys. km. Co ważne, szlaki te również znajdują się pod ochroną, ponieważ są one

własnością publiczną Autonomicznych Wspólnot Hiszpanii i stanowią unikat na skalę międzynarodową.

Do tego wszystkiego należy dodać jeszcze korzyści płynące dla środowiska, które należy skwantyfikować, nawet jeżeli nie mają one wartości rynkowej. Chodzi tutaj o naturalne nawożenie w trakcie wypasu, które zapobiega erozji gleby, czy naturalne oczyszczanie gór, które zapobiega pożarom lasów. Ma to istotne znaczenie dla Hiszpanii, w której 75% obszaru podlega procesom pustynnienia. Co więcej, hodowla zwierząt w systemie pędzenia oznacza relatywnie mniejsze zapotrzebowanie na pasze w stosunku do hodowli intensywnej, co w obliczu łagodzenia zmian klimatycznych i dostosowywania się do nich, czyni z niej wzorcowy w skali świata system hodowli zwierząt.

Ze względu na nieprzekazywanie tradycji kolejnym pokoleniom, modernizację gospodarstw, pogoń za zyskiem i pogarszanie się dróg, zwyczaj ten zanika i istnieje obawa, że w przyszłości zostanie zupełnie zapomniany. Pomimo tego nadal pozostaje on głównym typem aktywności gospodarczej na wielu terenach górskich, gdzie czynniki fizyczne ograniczają inne typy rolnictwa. Ten typ hodowli daje utrzymanie lokalnej społeczności i pozwala zapewnić podstawowe usługi społeczne, takie jak szkoły i ośrodki zdrowia.

Z tych powodów, hiszpańska Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich działa aktywnie na rzecz przywrócenia i utrzymania zwyczajów pędzenia zwierząt, przeciwstawiając go poglądom, że pędzenie zwierząt jest reliktem przeszłości bez znaczenia dla zmiennych makroekonomicznych, które decydują o sytuacji w kraju. Należy docenić, że pędzenie zwierząt jest kluczowym czynnikiem zrównoważonego rozwoju regionalnego i tworzy struktury na obszarach wiejskich, jednocześnie chroniąc dziedzictwo naturalne i kulturalne.

Dlatego też od 2009 roku Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich wspiera grupę roboczą ds. transhumancji i ekstensywnej hodowli, zrzeszając przedstawicieli

stowarzyszeń na rzecz pasterzy, ras rodzimych i organizacji środowiskowych, a także przedstawicieli z Ministerstwa Środowiska, Obszarów Wiejskich i Spraw Morskich (MARM) oraz Autonomicznych Wspólnot w celu zmierzenia się z problemami w zakresie zasobu zwierząt i dróg. Grupa ta omawia również kwestie ważne dla pasterzy, takie jak spełnienie wymogów w zakresie zdrowia zwierząt czy uznania jakości ich produktów.

W wyniku tych działań, Ministerstwo Środowiska, Obszarów Wiejskich i Spraw Morskich (MARM) rozpoczęło program wsparcia zwyczajów pędzenia zwierząt, finansowany częściowo z EFRROW, o

© Roberto Hernandez Yustos

wartości 1,6 mln euro. Wsparcie w ramach programu jest dostępne dla pasterzy, którzy pokonują drogę na pieszo. Prowadzone są też działania, których celem jest podniesienie świadomości społecznej na temat znaczenia pasterzy dla społeczeństwa, które obejmują prezentacje i przygotowanie materiałów edukacyjnych dla szkół, a także słynny „przemarsz” owiec przez Madryt.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich promuje pędzenie zwierząt również poprzez projekty pilotażowe dla stowarzyszeń, finansowane częściowo przez EFRROW oraz projekty partnerskie wdrażane przez Lokalne Grupy Działania (LGD), z budżetem 2,5 mln euro. Dobrym przykładem takich działań jest projekt PASTOR koordynowany przez południowoasturiańskie konsorcjum LGD, którego celem jest poprawa wizerunku pasterzy jako dostawców dóbr publicznych. Innym przykładem wartym uwagi jest międzynarodowy

projekt WOLF „Natura i rolnicy”, w który zaangażowały się LGD z Hiszpanii, Rumunii, Estonii i Portugalii. Celem projektu jest umożliwienie koegzystencji pasterzy zajmujących się ekstensywnym wypasem zwierząt oraz wilków. Wśród projektów pilotażowych wymienić należy projekt „Pasterstwo, pędzenie zwierząt i bioróżnorodność”, który wdrażany jest przez Fundację na rzecz Gór z Regionu Śródziemnomorskiego, a którego celem jest wspieranie nowego typu pracy w społeczeństwie informacyjnym, a także projekt realizowany przez Fundację na rzecz Ochrony Sępa Brodatego, w ramach którego podejmowane są działania na

rzecz uratowania tego gatunku poprzez promocję ekstensywnego pasterstwa i pędzenia zwierząt w górach Picos de Europa, gdzie ten zagrożony gatunek żyje.

Niemniej, najważniejszym wyzwaniem, którego podjęła się Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich jest stworzenie „Białej Księgi nt. Transhumancji”, która ma zostać ukończona do końca tego roku. Proces jej tworzenia obejmował różne aspekty pędzenia zwierząt, takie jak kwestie środowiskowe,

hodowla, zdrowie, drogi dla zwierząt, planowanie regionalne, edukacja dzieci pasterzy, turystyka oraz dziedzictwo kulturowe. Głównym zamierzeniem tego dokumentu jest zapewnienie, że pasterze przetrwają jako grupa społeczna – cel, który wydawał się trudny do zrealizowania ze względu na brak odpowiednich struktur i geograficzne rozproszenie tego sektora. Dokument ten nakreśli perspektywy na przyszłość dla tej działalności, biorąc pod uwagę wszystkie grupy zaangażowane w pędzenie owiec, tak aby zwyczaj ten był społecznie i ekonomicznie atrakcyjny i nadal kształtował i chronił ogromne bogactwo naturalne i kulturalne Hiszpanii.

Raquel Casas Nogales

Ekspert ds. rozwoju obszarów wiejskich w hiszpańskiej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

LEADER w działaniu

Lokalne Grupy Działania (LGD) stanowią rodzaj partnerstwa publiczno-prywatnego, którego celem jest promocja podejścia (oddolnego) LEADER w rozwoju obszarów wiejskich w UE. W tej części prezentujemy niektóre z licznych działań i wydarzeń związanych z LGD, które miały miejsce ostatnio.

Uczestnicy projektu NATURAMA kręcą film w plenerze na węgierskiej wsi.

Węgry: Innowacyjny projekt wideo zwiększa potencjał turystyczny Węgier

W bardzo ciekawym projekcie LGD z Węgier wykorzystano innowacyjne podejście do kręcenia filmów wideo, w celu przyciągnięcia uwagi turystów i mieszkańców małej miejscowości Nagyvászony.

„Wideo uczestniczące” (z ang. participatory video) to podejście często wykorzystywane w projektach z zakresu rozwoju międzynarodowego, problemów młodzieży i kwestii społecznych. Polega na tworzeniu filmu wideo, w którym udział biorą ludzie niezwiązani z przemysłem filmowym, a celem takiego projektu jest podniesienie zdolności do uczenia się i umiejętności komunikacji. W węgierski projekt NATURAMA zaangażowanych jest 11 LGD, które współpracują z Open University z Wielkiej Brytanii. Metoda wykorzystywana jest w celu zaangażowania lokalnej społeczności w rozwój turystyki. „W ramach tego projektu dokumentujemy proces powstawania lokalnych szlaków turystycznych, tworzymy materiały multimedialne dla użytkowników tych szlaków oraz staramy się zainteresować lokalną społeczność uczestnictwem w projekcie” powiedział dr Gusztáv Nemes, główny szkoleniowiec projektu i dodał, że „najważniejszym celem było pokazanie członkom NATURAMA możliwości zastosowania tej metody w rozwoju społeczności lokalnych, aby mogli oni wykorzystać ją we własnej pracy.” Szkolenie, które trwało przez tydzień i odbyło się w listopadzie 2011 roku, obejmowało ćwiczenia związane z narracją, wywiadami i obsługą kamery. W praktyce polegało to na tym, że różne zespoły zostały wysłane na plan filmowy do małej wsi o nazwie Nagyvászony, a następnie pracowały razem, aby zaprojektować i przygotować filmy. Od uczestników projektu oczekiwano aktywnego udziału i wskazania tematów oraz kwestii, w które chcieliby się bardziej zaangażować. „Centrum dowodzenia” umiejscowiono w lokalnym

publie, który służył schronieniem przed zimną pogodą oraz poranną kawą – niezbędnym atrybutem każdego początkującego filmowca. Efektem końcowym było powstanie ośmiu doskonałych filmów krótkometrażowych na temat lokalnych szlaków turystycznych, a także dużo zabawy w trakcie ich tworzenia. Uczestnicy stworzyli blog na temat projektu oraz nakręcili film dokumentalny o procesie jego realizacji. „Pamiętam, jak siedziałem w tym pubie i zastanawiałem się, jak utrzymać tego ducha nauki w naszej codziennej pracy. To było bardzo dobre doświadczenie dla nas, jak również dla stażystów oraz mieszkańców okolic, którzy brali udział w projekcie.” powiedział dr Nemes i dodał, że „uważa, że duch projektu został najlepiej podsumowany przez jednego ze stażystów, który powiedział, że każdy z nas ma swoją własną historię, ale wideo uczestniczące stało się naszą wspólną historią”. Wiele węgierskich LGD korzysta obecnie z nakręconych filmów, a projekt spotkał się z życzliwym przyjęciem również za granicą. Wielu badaczy i praktyków rozwoju lokalnego wyraziło swoje zainteresowanie tą inicjatywą. „Obecnie, w innych krajach, przygotowujemy nowe projekty wideo uczestniczącego i już nie możemy się doczekać, aby podzielić się wiedzą i doświadczeniami z innymi miejsc” – dodał dr Nemes.

Aby dowiedzieć się więcej na temat projektu NATURAMA, obejrzyj blog projektu (w języku angielskim): <http://naturamake.blogspot.com/2010/11/what-were-doing.html>

Przedstawiciele LGD ze Szwecji i Wielkiej Brytanii przed Atomium, Bruksela.

Szwecja/Wielka Brytania: Wizyta LGD w Brukseli

W dniach 23-24 listopada 2011 roku LGD ze Szwecji oraz Wielkiej Brytanii odwiedziły Brukselę, aby dowiedzieć się więcej na temat struktur europejskich, a także umiejscowić swoją pracę na tle szerszego europejskiego kontekstu. Wizyta szwedzkiej Lokalnej Grupy Działania Linné oraz Lokalnej Grupa Działania Northumberland z Północnej Anglii, była częścią ich wspólnej inicjatywy, której założeniem jest lepsze zrozumienie funkcjonowania UE oraz zdobycie szerszej perspektywy na temat tego, w jaki sposób działania na rzecz rozwoju lokalnego przyczyniają się do realizacji ogólnych europejskich celów strategicznych. Partnerzy współpracują od 2009 roku w zakresie różnych tematów, od leśnictwa po tradycyjne umiejętności i rękodzieło, a także wymieniają się regularnie informacjami i realizują wspólnie praktyczne projekty, dzięki czemu nabywają umiejętność rozumienia różnych podejść kulturowych. Tom Burston z LGD Northumberland podkreślił, że „wspólna listopadowa wizyta w Parlamencie Europejskim, Punkcie Kontaktowych ENRD, DG AGRI, DG REGIO oraz organizacjach rolników ze Szwecji oraz Wielkiej Brytanii, pomogły grupom zrozumieć cele swojego działania i uzyskać lepszą wizję tego, co robią, z szerszej perspektywy.” Aby dowiedzieć się więcej, przejdź na następujące strony: www.leaderlinne.se lub www.nuleader.eu

Irlandia: Szkolenie z zakresu aktywności obywatelskiej

Mieszkańcy miasteczka Ballinasloe, którzy ukończyli „Program Aktywności Społecznej”.

Mieszkańcy hrabstwa Galway z Irlandii wzięli udział w serii szkoleń zorganizowanych przez Lokalną Grupę Działania „Galway Rural Development” w celu zwiększenia umiejętności z zakresu rozwoju lokalnego. Pięć trzygodzinnych sesji treningowych dotyczyło tematyki: projektowania i planowania programów, zarządzania i rozwoju, upraszczania, dostępu do funduszy w zmieniających się warunkach finansowania, pozyskiwania sponsorów, marketingu i PR. Uczestnicy mogli skorzystać również z indywidualnych konsultacji oraz otrzymali „Zestaw Narzędzi Aktywności Obywatelskiej”, który zawierał rozdział poświęcony finansowaniu i agencjom płatniczym, aby wyjaśnić różne poziomy wsparcia i regulacji. Był to już trzeci taki program od 2009 roku. Poprzednie realizowane były w innych częściach regionu. Według Ann Flynn, członkini LGD, wdrażanie programu w regionie „zależy w dużej mierze od umiejętności grupy wolontariuszy, którzy biorą aktywny udział w podejmowaniu dotyczących ich decyzji, a szkolenia te pomagają im zdobyć umiejętności i przekonanie, że to potrafią”. Aby dowiedzieć się więcej, przejdź na stronę www.grd.ie

Niemcy: LGD omawia kwestie rozwoju lokalnego

W dniach 8-9 listopada 2011 roku, Lokalna Grupa Działania z Odenwald w Niemczech Zachodnich, zorganizowała seminarium i warsztaty na temat „Jakości i sukcesu rozwoju regionalnego”. LGD „Interessen Gemeinschaft Odenwald” razem z ponad 200 zainteresowanymi osobami i organizacjami opracowała plan trwałego rozwoju regionalnego i działań na rzecz ustanowienia mikro-regionu Odenwald wiodącym w regionie Ren-Men-Neckar.. Aby dowiedzieć się więcej, przejdź na stronę www.region-odenwald.de

Euroregion Pirenejsko-Śródziemnomorski: Pierwsze spotkanie LGD

W dniach 6-7 października 2011 roku, Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich Langwedocja-Roussillon była gospodarzem pierwszego spotkania podmiotów z obszarów wiejskich Euroregionu Pirenejsko-Śródziemnomorskiego. W spotkaniu tym udział wzięło ponad 130 uczestników z regionu, który obejmuje Katalonię, Baleary, Langwedocję-Roussillon oraz Środkowe Pireneje. Wymieniali oni doświadczenia z zakresu polityki rozwoju obszarów wiejskich przed i po 2013 roku, a także omawiali możliwości współpracy.

W trakcie spotkania zaprezentowano cztery studia przypadków na następujące tematy: wskrzeszenie przemysłu oliwnego w Roussillon, eko-turystyka w masywie górskim Canigou, rozwój gospodarczy a dziedzictwo kulturowe w Villefranche-de-Conflent oraz turystyka „winiarska” w Belesta. Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich Langwedocja-Roussillon przygotowała również szczegółowy internetowy informator na temat wszystkich LGD z regionu w trzech wersjach językowych (francuskim, hiszpańskim i katalońskim). Omawiano projekty współpracy z zakresu rolnictwa, promocji lokalnych produktów, biznesu i przedsiębiorczości, usług, kultury, dziedzictwa, środowiska, energii odnawialnej oraz technologii teleinformatycznych. Lista ofert współpracy dostępna jest w [Portalu LEADER](#) na stronie internetowej ENRD.

Ponad 130 przedstawicieli regionu pirenejsko-śródziemnomorskiego wzięło udział w spotkaniu w Langwedocji-Roussillon.

Estonia: Partnerstwo Zatoki Pärnu wspiera festiwal grzybów

W dniach 10-15 września 2011 roku w Estonii odbyła się tradycyjna wystawa grzybów Themetsa. Wydarzenie to odbyło się przy wsparciu LGD Partnerstwo Zatoki Pärnu i prezentowała bogatą estońską kulturę grzybiarską. Wydarzenie to obejmowało również grzybobranie, wykłady i warsztaty gotowania, a zakończyło się w dniu 15 września 2011 roku Targami Grzybiarskimi i przyjęciem. Jest ono częścią inicjatywy „Romantic Rannatee” wspieranej przez LEADER, która promuje 250 km szlak grzybiarski ciągnący się wzdłuż wybrzeża Estonii, a także usługi i działalność na tej trasie. Aby dowiedzieć się więcej, przejdź na stronę www.rannatee.ee.

Odwiedzający oceniają różnorodność estońskich grzybów zaprezentowanych podczas festiwalu Seene.

Polska: Konferencja „LEADER po 2013 roku”

Ponad 120 delegatów przyjechało w dniach 3-5 października 2011 roku do Koszęcina w Polsce, aby dyskutować na temat LEADER w kontekście programu 2014-2020. Mihail Dumitru, dyrektor ds. rozwoju obszarów wiejskich w Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, powiedział, że LEADER pozostanie ważnym narzędziem w polityce rozwoju obszarów wiejskich po 2013 roku. Stwierdził również, że w przyszłości zwiększona powinna zostać rola Lokalnych Strategii Rozwoju. Należy również skoncentrować się bardziej na wspieraniu aktywnego podejścia do budowania potencjału oraz zwiększaniu udziału sektora prywatnego. Więcej informacji dostępnych jest na stronie www.leaderafter2013.eu.

Delegaci dyskutują w Koszęcinie na temat LEADER po 2013 roku.

Anglia: LEADER – teraz i w przyszłości

W dniach 14-15 listopada 2011 roku angielska Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich (RDPE) była gospodarzem konferencji na temat przyszłości LEADER. Wśród omawianych tematów znalazły się kwestie praktycznego podejścia do wdrażania LEADER, ewaluacja oraz zmiany w polityce po 2013 roku. W spotkaniu wzięło udział około 150 osób z LGD i organizacji zaangażowanych w podejście LEADER. Wymieniano się pomysłami oraz informacjami o tym, jak zmaksymalizować szanse dla obszarów wiejskich i lokalnych społeczności. Uczestnicy omawiali również różne modele stworzone przez LGD w celu zarządzania procesem wdrażania i możliwie najlepszego komunikowania o efektach ich działalności na obszarach wiejskich. Aby dowiedzieć się więcej, przejdź na stronę: www.rdpnetwork.defra.gov.uk

Zbliżenie na obszary wiejskie

Rozwój obszarów wiejskich w UE to zagadnienie wieloaspektowe, obejmujące szeroki zakres tematów: od leśnictwa poprzez finanse, aż po „nowe wyzwania”, przed którymi staje UE, np. zmiany klimatyczne. W tym numerze koncentrujemy się na kwestii unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich po 2013 roku.

Unijna polityka rozwoju obszarów wiejskich po 2013 roku

W październiku 2011 roku ogłoszona została nowa propozycja reformy WPR po 2013 roku. Propozycja ta zawierała **projekt rozporządzenia**¹ dotyczącego wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). W związku z 50. rocznicą powstania Wspólnej Polityki Rolnej UE, przyjrzymy się bliżej ewoluującej unijnej polityce rozwoju obszarów wiejskich, z której sukcesami i wyzwaniami musimy się jeszcze zmierzyć, jak i jej przyszłości po 2013 roku.

Do roku 2000 elementy polityki rozwoju obszarów wiejskich były zawarte we Wspólnej Polityce Rolnej. Jednakże w procesie reorganizacji i podziału na dwa filary, ze WPR wydzielono osobną i niezależną politykę rozwoju obszarów wiejskich. Oba filary są komplementarne. Pierwszy z nich obejmuje płatności bezpośrednie i instrumenty rynkowe, natomiast drugi zawiera głównie instrumenty rozwoju obszarów wiejskich. W takim kontekście funkcjonuje obecnie unijna polityka rozwoju obszarów wiejskich, a jej reorganizacja pomogła dostosować ją do kluczowych priorytetów UE.

Nacisk, jaki polityka rozwoju obszarów wiejskich kładzie na inwestycje, umożliwił wielu mieszkańcom wsi, od rolników po przedsiębiorców, zdobycie wiedzy na temat nowych technologii produkcji, ulepszenie urządzeń i zrestrukturizowanie gospodarstw, co podniosło ich konkurencyjność. Ponadto, wprowadzenie bardzo istotnych przepisów w zakresie ochrony środowiska, pomaga odwrócić

niekorzystne tendencje w zakresie tzw. „nowych wyzwań”, czyli bioróżnorodności, emisji gazów cieplarnianych, jakości gleby i wody oraz utrzymania krajobrazu. Polityka rozwoju obszarów wiejskich kładzie również nacisk na zróżnicowanie podejścia do tworzenia nowych miejsc pracy, a także dostarczanie podstawowych usług na obszarach wiejskich. Wszystko to przyczynia się do poprawy „jakości życia” – elementu niezbędnego do utrzymania aktywnych społeczności wiejskich.

Dzięki działaniom w zakresie polityki rozwoju obszarów wiejskich w Europie, obszary te istotnie się zmieniają. Niemniej, nadal stoi przed nimi wiele wyzwań. Kwestie te muszą zostać uwzględnione, jeżeli europejska wieś ma w pełni przyczynić się do realizacji „inteligentnego”, „zrównoważonego” i „włączającego społecznie” wzrostu w ramach strategii Europa 2020. Jedne z najważniejszych

Powiązania unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich²

© Tim Hudson

wyzwań dotyczą unijnego sektora rolnego, który znajduje się pod ciągłą presją. Zdecydowanej reakcji wymagają na przykład zagrożenia związane z wahaniami cen. Jest to konieczne, jeżeli unijne rolnictwo ma pozostać konkurencyjne i utrzymać swoją kluczową rolę w unijnej długoterminowej strategii bezpieczeństwa żywnościowego.

Zagrożenia środowiskowe, chociaż zredukowane, w większości nie zostały jeszcze pokonane. W dalszym ciągle potrzebne są znaczne nakłady na przeciwdziałanie zmianom klimatycznym oraz ochronę dziedzictwa naturalnego, jak również na wykorzystanie potencjalnych korzyści, które środowisko naturalne może zaoferować obszarom wiejskim. Ponadto, tempo poprawy warunków, które zachęcają do życia na terenach wiejskich, musi zostać podtrzymane. Zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu oraz do podstawowych usług społecznych są przykładem zagadnień, które należy jeszcze rozwiązać, aby młodzi ludzie, rodziny i przedsiębiorcy uznali wieś jako atrakcyjną alternatywę wobec życia w mieście.

Przyszłość rozwoju obszarów wiejskich

Jaka przyszłość czeka unijną politykę rozwoju obszarów wiejskich? Postulaty dotyczące EFRROW zawarte w nowej propozycji reformy WPR po 2013 roku opierają się na fundamentalnych założeniach WPR w zakresie polityki rozwoju obszarów wiejskich i są blisko związane ze strategią wzrostu Europa 2020 na kolejną dekadę. Zgodnie z *wieloletnimi ramami finansowymi*² na lata 2014-2020, finansowanie polityki rozwoju obszarów wiejskich ma zostać utrzymane na bieżącym poziomie, czyli 14,6 miliarda euro rocznie w całym okresie programowania. Przyszłe finansowanie pozwoli na kontynuację polityki rozwoju obszarów wiejskich, a także umożliwi sprostanie zachodzącym wokół zmiany. Kluczowe założenia nowej propozycji obejmują:

- Lepszą koordynację pomiędzy funduszami unijnymi w celu realizacji założeń strategii Europa 2020 poprzez: wspólne ramy strategiczne dla funduszy unijnych wspomagających działania rozwojowe na obszarach wiejskich; wspólne regulacje dla funduszy objętych wspólnymi ramami strategicznymi ujednolicejące reguły i przepisy; umowy

partnerskie wspomagające koordynację na poziomie krajowym;

- Nowe ramy wspomagające płynną i efektywną realizację wszystkich PROW poprzez wprowadzenie warunków ex-ante (warunki, które muszą być spełnione, aby wsparcie unijne zostało efektywnie wykorzystane) oraz przepisów dotyczących rezerwy wykonania dla każdego PROW, w celu dodatkowego wspierania obszarów, w których zanotowano dobre wyniki w zakresie realizacji określonych celów;
- Usprawnione planowanie strategiczne poprzez: ustalenie określonych ilościowo celów opartych na jasnych priorytetach w zakresie polityki rozwoju obszarów wiejskich powiązanych z celami strategii Europa 2020; bardziej elastyczne relacje pomiędzy działaniami oraz łączenie działań i celów/priorytetów; możliwość tworzenia sub-programów tematycznych w ramach programów krajowych lub regionalnych, dzięki którym będą one lepiej odpowiadać potrzebom danego obszaru (np. obszarów górskich) lub określonych grup (np. młodych rolników);

- Uproszczony zestaw działań charakteryzujących się większą przejrzystością, szerszym zakresem oraz lepszymi warunkami, jak i oferujących więcej możliwości w zakresie transferu technologii, zarządzania ryzykiem i różnych form współpracy (np. handlowej, środowiskowej);
- Większy potencjał rozwoju lokalnego dzięki pakietowi startowemu w ramach LEADER oraz jasnym przepisom w zakresie tworzenia potencjału, jak również możliwości łączenia różnych funduszy w ramach zintegrowanej strategii rozwoju lokalnego;
- Wsparcie europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EIP) na rzecz wydajności i zrównowoczenia w rolnictwie, które pozwoli wypełnić lukę pomiędzy najnowocześniejszymi badaniami a praktyką rolniczą, co spowoduje, że sektor rolny będzie silniejszy i bardziej zrównoważony;
- Większy nacisk na wykorzystanie sieci, dzięki ENRD oraz dwóm sieciom specjalistycznym (Europejskiej Sieci ds. Oceny Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Sieci Europejskich Partnerstw Innowacyjnych)

Więcej informacji na ten temat zamieszczono w "Krótkim przewodniku nt. propozycji Komisji Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich w Europie po 2013 roku", który pobrać można z sekcji „Publikacje” na stronie internetowej ENRD.

1 http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/com627/627_en.pdf
2 http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/fin_fw1420/fin_fw1420_en.cfm

Projekty finansowane z EFRROW

Z Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) współfinansowanych jest wiele projektów rozwoju obszarów wiejskich w całej Unii Europejskiej. W każdym numerze prezentujemy kilka wybranych projektów, które uważamy za ciekawe i inspirujące!

© Raluca Barbu

Ochrona pastwisk o wysokich walorach naturalnych w Transylwanii

Tradycyjne praktyki rolnicze w gospodarstwie rodzinnym w Rumunii pomagają chronić faunę i florę w jednym z najbardziej bioróżnorodnych obszarów w Europie.

Rodzina Bangala, która w regionie Brasov w Rumunii prowadzi gospodarstwo rolne specjalizujące się w hodowli bydła i owiec, realizuje obecnie pięcioletni projekt w zakresie zarządzania środowiskowego, w trakcie którego stosuje wyłącznie nieintensywne

techniki rolnicze. Na przykład, dopuszczona jest możliwość stosowania jedynie nawozów naturalnych, a zawartość azotu nie może przekroczyć 30 kg/ha. Oranie, walcowanie i ponowny zasiew są zabronione, a koszenie kontrolowane jest w taki sposób, aby ograniczyć zagrożenie dla roślin, owadów, ptaków oraz innych gatunków zwierząt. W zamian za wysiłek rodzina otrzymuje wsparcie z programu rolno-środowiskowego z

rumuńskiego PROW w wysokości 3 276 euro na rok. Środki te pozwalają na zatrudnienie siedmiu osób, które zbierają siano i wypasają zwierzęta. Projekt umożliwił również rodzinie Bangala zdewersyfikowanie działalności w kierunku agroturystyki oraz produkcji tradycyjnych wędlin i produktów mleczarskich, co pokazało wartość dodaną projektów rolno-środowiskowych.

Innowacyjny niemiecki projekt "Autobus dla niepełnosprawnych" pomaga pokonać problemy z mobilnością

Życie mających problemy z przemieszczaniem się mieszkańców małego miasta Kipsdorf w Saksonii w Niemczech zmieniło się dzięki innowacyjnemu projektowi z zakresu rozwoju obszarów wiejskich.

Pan Frank Komar, kierowca z domu opieki „Siostry Moniki” w Kipsdorf, od ponad dziesięciu lat przewozi pensjonariuszy do kliniki terapeutycznej w sąsiednim mieście. Przewożenie pacjentów korzystających z wózków inwalidzkich było jednak problematyczne, gdyż musieli oni być wnoszeni i wynoszeni z autobusu. Dzięki współfinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), pan Komar zamontował w swoim autobusie specjalny podnośnik,

dzięki któremu można dostać się bez problemu wózkami do autobusu. Mieszkaneczka wspólnoty Karin Kriegler mówi, że autobus znacznie ułatwił życie jej i jej małżonkowi, który kilka lat temu przeszedł udar. „Jest to bardzo miłe, że można porządnie podróżować, a mój mąż otrzymuje właściwą opiekę” dodaje. Dofinansowanie kosztów montażu podnośnika z funduszy EFRROW wyniosło 23 800 euro, co stanowi 50% całkowitego kosztu inwestycji. Pan Komar uważa, że podobne projekty można z łatwością wdrożyć również w innych krajach. „Ludzie się starzeją, a ten projekt trafił w niszę, która powstała tu w Kipsdorf. Podobną klientelę można znaleźć jednak w całej Europie” dodaje.

© ENRD Contact Point

Wspieranie efektywności energetycznej w szwedzkich gospodarstwach

W ramach szwedzkiego projektu szkoleń zawodowych, środki z EFRROW wykorzystywane są do promocji energooszczędnych technik użytkowania maszyn rolniczych i poprawy rentowności gospodarstw, jak również zachęcania gospodarstw do podejmowania działań na rzecz środowiska.

Celem projektu jest pokazanie rolnikom, w jaki sposób drobne zmiany w korzystaniu z maszyn, takie jak regularne sprawdzanie i zmienianie ciśnienia w oponach w zależności od obciążenia ciągnika i panujących warunków pogodowych, mogą przyczynić się do poprawy rentowności w gospodarstwie i chronić środowisko. Dzięki ekologicznemu użytkowaniu ciągnika, kombajnu i innych maszyn rolniczych, zaoszczędzić można pomiędzy 10-15% paliwa. Na cele tego

projektu przeznaczono z EFRROW około 23 tys. euro. Działania rozpoczęto od zebrania i udokumentowania wiedzy i doświadczeń dostępnych na temat jazdy ekologicznej w rolnictwie. Wiedza ta została następnie wykorzystania do przygotowania szkoleń dla instruktorów ekonomicznej jazdy maszynami rolniczymi. Obecnie szkolonych jest przynajmniej 10 instruktorów, którzy prowadzić będą następnie szkolenia w całej Szwecji, zaczynając od regionu Jönköping. Szacuje się, że jazda ekologiczna mogłaby obniżyć emisję gazów przez sektor rolny o 10-15% w ciągu 15 lat, co oznaczałoby oszczędności na poziomie 60-70 milionów euro rocznie.

© Sören Dahm, RF Konsult

Belgijsko-francuski projekt współpracy międzynarodowej z zakresu żywienia zbiorowego w szkołach

Lokalne Grupy Działania z Belgii i Francji rozpoczęły ciekawy projekt współpracy międzynarodowej (TNC), którego celem jest poprawa jakości żywienia zbiorowego w ich społecznościach.

Projekt nazwany został "Produkty lokalne w żywieniu zbiorowym – mit czy rzeczywistość", a jego celem jest pokazanie, że stołówki mogą serwować zdrową, pożywną i tanią żywność, a także wspierać lokalnych producentów! Partnerem wiodącym w projekcie jest belgijska LGD Transvert, a partnerem współpracującym jest le Pays de Lafayette, Auvergne, Communauté de communes du Langeadois, z Francji. Szczególnie interesującym aspektem projektu jest nacisk, jaki kładzie on na zmianę zwyczajów

żywnościowych w szkołach poprzez zachęcanie dyrekcji szkół do wprowadzania na okres próbny programów żywienia produktami lokalnymi, w ramach których szkoły otrzymują wsparcie w zakresie pozyskiwania surowców od lokalnych producentów, przygotowywania jadłospisu itp. Według koordynatorów projektu, żywienie zbiorowe ma duże znaczenie dla społeczności i ma tak samo społeczny charakter, jak problemy z dietą. Uważają oni, że wdrożenie programu może przynieść korzyści w zakresie zdrowia, rozwoju lokalnego, edukacji i środowiska dla całej społeczności.

Projekt ten rozpoczął się we wrześniu 2012 i będzie realizowany do 31 grudnia 2013 roku.

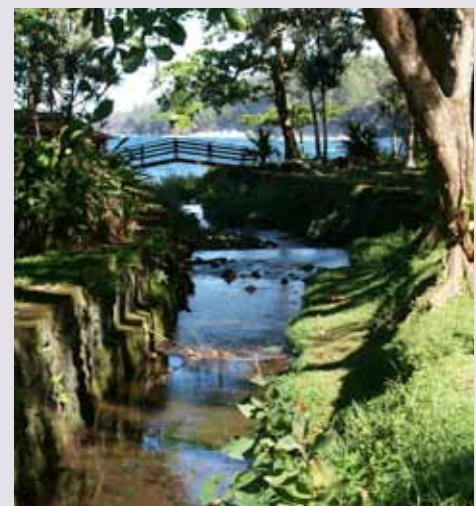
© Vandersteeen Joelle

Produkcja energii z drewna na małą skalę na wyspie La Réunion

Celem projektu z zakresu produkcji bioenergii na małą skalę realizowanego na francuskiej wyspie La Réunion jest ocena możliwości rozwoju lokalnego przemysłu produkującego gaz pozyskiwany z drewna.

Regionalna Agencja Energetyczna z Réunion (ARER) realizuje projekt, którego celem jest ocena warunków dla rozwoju nowej branży opartej na produkcji energii z drewna. Działania koncentrują się na czterech możliwych lokalizacjach znajdujących się w górnej części wyspy, a plany zakładają utworzenie dwóch eksperymentalnych podmiotów wytwarzających energię z drewna. Realizacja projektu odbywa się w sześciu etapach: badanie wykonalności, ocena podaży zasobów

(w tym niezbędnych urządzeń), utworzenia zakładu wytwarzającego energię odnawialną, ocena efektywności cieplnej, odzyskiwanie produktów ubocznych (wykorzystanie popiołu i innych odpadów) oraz ocena możliwości rozwoju małego przedsiębiorstwa (w oparciu o analizę lokalną). W ramach projektu, na który przeznaczono z EFRROW 252 tys. euro, zakończono już budowę kilku instalacji służących do produkcji gazu z drewna, tworząc przy tym nowe miejsca pracy w każdej z analizowanych lokalizacji. Co więcej, koordynatorzy projektu oceniają możliwości dalszej ekspansji w tym regionie. http://enrd.ec.europa.eu/projects/en/projects_home.cfm.

© 123rf

Zbliżenie na kraj

W każdym numerze Magazynu ENRD opisujemy jedno wybrane państwo członkowskie, w którym koncentrujemy się na kwestiach związanych z rozwojem wsi i rolnictwem.

Belgia

Populacja Belgii wynosi 10,4 miliona osób, a PKB per capita jest wyższy niż średni w UE-27. Dlatego też Belgia należy do grupy najważniejszych krajów na świecie z punktu widzenia handlu. Warto zauważyć również, że do walorów Belgii należy jej centralne położenie w Europie oraz wysoka produktywność pracy. Oczywiście kluczowe znaczenie dla sytuacji Belgii ma fakt, że w jej stolicy Brukseli mieści się siedziba Unii Europejskiej, a także wiele innych międzynarodowych instytucji, w tym europejska siedziba NATO.

Sektor rolny w Belgii ewoluował i stał się bardzo silny, a jego produktywność należy do najwyższych w Europie. Pomimo że w rolnictwie pracuje mniej niż 2% aktywnych zawodowo, pozostaje on ważnym obszarem gospodarki, który zajmuje ponad połowę powierzchni Belgii. Jego wpływ na krajobraz wiejski Belgii jest więc znaczny.

Zarządzanie rozwojem obszarów wiejskich w Belgii jest zdecentralizowane pomiędzy dwa regiony administracyjne – Flandrię i Walonię, z których każdy jest odpowiedzialny za własną politykę rozwoju obszarów wiejskich. Flandria to północna część Belgii, której populacja wynosi około 6 milionów osób, a jej obszar obejmuje 13 522 km² obszaru o charakterze równinnym. 41% populacji Flandrii zamieszkuje obszary podmiejskie, szczególnie okolice Brukseli. Jedna czwarta obszaru Flandrii jest zagospodarowana przez obszary miejskie, natomiast pozostałe trzy czwarte można scharakteryzować jako „przestrzeń otwartą”. Walonia zlokalizowana jest w południowej części Belgii, a jej populacja wynosi 3,4 miliona osób. Obszar tego regionu obejmuje 16 844 km², gęstość zaludnienia wynosi 201 osób na km², a 50% populacji zamieszkuje obszary wiejskie.

Belgia ma jeden Krajowy Plan Strategiczny, który stanowi ramy dla polityki rozwoju obszarów wiejskich. Każdy z regionów administracyjnych ma swój oddzielny Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), Instytucję Zarządzającą i Agencję Płatniczą.

Główne cele strategiczne w zakresie rozwoju obszarów wiejskich w Belgii są podobne zarówno we Flandrii, jak i w Walonii, a koncentrują się na podnoszeniu konkurencyjności sektora rolno-żywnościowego poprzez poprawę umiejętności i wspieranie inwestycji. Do pozostałych kluczowych celów zaliczyć można poprawę środowiska naturalnego, dywersyfikację działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, zwiększenie miejsc pracy na wsi, ochronę dziedzictwa, utrzymanie jakości krajobrazu, ochronę tradycyjnych wsi i podniesienie jakości życia na obszarach wiejskich.

Podobnie jak we wszystkich państwach członkowskich, celem działania sieci obszarów wiejskich jest wspieranie podmiotów z tych obszarów w sieciowaniu i komunikacji. Z organizacyjnego punktu widzenia, w Belgii działają dwie sieci obszarów wiejskich, ale funkcję Punktu Kontaktowego dla ENRD pełni sieć flamandzka.

Więcej informacji na temat Belgii można odnaleźć w tym numerze Magazynu ENRD w sekcji „Zbliżenie na KSOW” oraz w specjalnym artykule poświęconym wdrażaniu LEADER w Walonii w sekcji „Wasza kolej”. Dodatkowo na stronach poświęconych projektom zamieszczono przykład ciekawego projektu z zakresu rozwoju obszarów wiejskich w Belgii. Jeszcze więcej informacji znaleźć można na naszej stronie internetowej

<http://enrd.eu.europa.eu>

Tu i tam

Uśmiechnij się, będziesz na zdjęciu!
Prezentujemy najciekawsze wybrane fotografie z wydarzeń związanych z działalnością sieci z kilku ostatnich miesięcy.

Konferencja duńskiej KSOW...

Na corocznej konferencji duńskiej KSOW, która odbyła się 24 listopada 2011 roku w Drenthe, pojawiły się wszystkie kolory tęczy. Na zdjęciu od lewej: Forien Kuijper (KSOW); Josien Kapma (członek stowarzyszenia KSOW); Dorine Rüter (KSOW); Vera van Vuuren (LGD Kop van Noord z Holandii); Rob Janmaat (KSOW); oraz Rita Joldersma (KSOW).

© Narda van der Krogt, De Lynx

© Judit Torok

Spotkanie na temat tworzenia sieci w Północnej Irlandii ...

Uczestnicy spotkania na temat Sieciowania w klastrach organizowanego przez irlandzką KSOW w Belfaście. Na zdjęciu od lewej: Keith Morrison, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (DARD); Teresa Canavan, KSOW; Judit Török, Punkt Kontaktowy ENRD oraz Pauline Keegan, DARD.

© Judit Torok

Dyskusja na temat rozwoju lokalnego...

Jean Michel Courades, DG AGRI (po lewej) z Ryanem Howardem, LGD SECAD, podczas spotkania Grupy Fokusowej nr 4 w Portugalii, omawiają kwestie lepszych Lokalnych Strategii Rozwoju.

© Dorrine Rüter, ETC Adviesgroep

Z wizytą w gospodarstwie...

Rolnik Dirk-Jan Stelling rozmawia z Martine Vonk i Paulem Smitem w trakcie ostatniej wycieczki studyjnej w jego gospodarstwie w De Bilt w Holandii, zorganizowanej 6 września 2011 roku w ramach spotkania przedstawicieli gmin na temat zrównoważonej polityki żywnościowej.

© Judit Torok

Rodzinna zabawa podczas Targów Rolniczych na Słowacji

Mieszkańcy obszarów wiejskich z całej Słowacji, jak również z Czech, Węgier i Polski, uczestniczyli w Międzynarodowych Targach Rolnictwa i Żywności Agrokomplex, które odbyły się w Nitrze na Słowacji w sierpniu 2011 roku.

© National Rural Development Network SR

Wizyta studyjna u producenta lokalnych alkoholi i dżemów

Wizyta studyjna u producenta lokalnych alkoholi i dżemów w Lizbonie w Portugalii w październiku 2011 roku. Na zdjęciu od lewej: Avraam Papamichael, kierownik LGD, Agencja Rozwoju Powiatu Larnaca; Françoise Bonert, luksemburska KSOW; Judit Török, Punkt Kontaktowy ENRD i Jan Beekman, kierownik Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich Hoogeland oraz członek LGD.

Jeżeli chcieliby Państwo uzyskać odpowiedź na nurtujące Państwa pytania, prosimy napisać do naszych ekspertów z ENRD info@enrd.eu!

Często zadawane pytania (FAQs)

Pytanie: Ile LGD mamy w Unii Europejskiej?

Odpowiedź: 2,308

P: W jaki sposób mogę zmienić informacje na temat mojej LGD zamieszczone w Bazie Danych LGD?

O: Należy zalogować się do MyENRD na stronie internetowej ENRD i przejść do zakładki „Moja Lokalna Grupa Działania”:

https://webgate.ec.europa.eu/myenrd/myenrd/pl/login_pl.cfm.

Jeżeli mają Państwo jakieś pytania związane z logowaniem się na stronie, prosimy o kontakt z nami wysyłając e-mail na adres:

MyENRD@enrd.eu

Redaktor naczelny: Rob Peters - Head of Unit - European Network and monitoring of rural development policy, Agriculture and Rural Development Directorate-General, European Commission

Autorzy: Jacqui Meskell, Angelo Strano, Adrian Neal

Współpraca: ENRD CP: Melanie Blewett, Michael Gregory, Alexandros Papakonstantinou, Mara Lai, Anna Augustyn, Fabio Cossu, Mark Redman, Kasia Panfil, Judit Török, Donald Aquilina; Other: Amanda Bryan.

Współpraca ze strony KSOW: Elisabetta Savarese, Joyce McMullan, Zanda Dimanta, Juha-Matti Markkola, Cecile Schalenbourg, Anna Molnarova, Liane Linina, Lucia Martinez Garcia-Denche, Michael Fischer, Dorine Ruter.

Współpraca ze strony LGD: Vardi Sooman, Mercedes Merimaa, Witold Magrys, Ann Flynn, Tom Burston, Claire Sarda Verges, Iwona Klosowicz, James Elliott

Układ i projekt: Ryoko Abe, Jacqui Meskell.

Zdjęcie na okładce: © Fiatal Gazdák Magyarországi Szövetsége - AGRYA (Agricultural and Rural Youth Association, Hungary)

Zapraszamy do zaprenumerowania publikacji Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ESROW) pod następującym adresem:

<http://enrd.ec.europa.eu>

Można także zamówić jeden bezpłatny wydrukowany egzemplarz na stronie księgarni UE:

<http://bookshop.europa.eu>

Treść publikacji „ENRD MAGAZINE” nie zawsze odzwierciedla poglądy instytucji Unii Europejskiej.

„ENRD MAGAZINE” publikowany jest w sześciu językach urzędowych (angielskim, niemieckim, francuskim, hiszpańskim, włoskim i polskim).

Rękopis złożono w lutym 2012 r.

Oryginalną wersję publikacji stanowi wersja w języku angielskim.

© Unia Europejska, 2012

Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Dodatkowe informacje dotyczące Unii Europejskiej znaleźć można pod adresem: <http://europa.eu>

Wydrukowano w Belgii

Tekst niniejszej publikacji służy do celów informacyjnych i nie jest prawnie wiążący.

Partnerstwo między Europą a Rolnikami

<http://ec.europa.eu/agriculture/50-years-of-cap>

